

NIEMELÄN TILAN MAHDOLLISUUDET YLÄMAANKARJAN KASVATUKSESSA

Alaotsikko

Tomi Pylkkänen

Opinnäytetyö

Ammattikorkeakoulututkinto

Koulutusala	
Luonnonvara- ja ympäristöala	
Koulutusohjelma	
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma	
Työn tekijä(t)	
Tomi Pylkkänen	
Työn nimi	
Niemelän tilan mahdollisuudet Ylämaankarjan kasvattamisessa	
Päiväys	10.5.2011
Sivumäärä/Liitteet	52/1
Ohjaaja(t)	
Seppo Mönkkönen, Hannu Viitala, Pirjo Suhonen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t)	
Niemelän tila, Hämeensuo, 71750 Maaninka	
Tiivistelmä	
<p>Niemelän tila on Pohjois- Savolainen maatila, jossa on ollut vuoteen 1999 saakka lihakarjan kasvatus. Nykyisin tila toimii kasvinviljelytilana ja on aloittanut vuonna 2010 ylämaankarjan kasvatamisen. Tilan kokonaispinta-ala on 31 hehtaaria, joista peltoa 13 hehtaaria. Tilalla on viime aikoina tuotettu kuivaa heinää ja viljaa myyntiin lähialueen viljelijöille. Ylämaankarjan kasvattamisessa tavoitteena on, että tila muuttuu vuoden 2011 tukihaussa kotieläintilaksi ja että 10 vuoden aikajännteellä se tuo täyden toimeentulon tilan isännälle.</p> <p>Ylämaankarja on hyvin vaatimaton nautakarjarotu, joka pystyy hyödyntämään karunkin laitumen ja rehun. Ylämaankarjan jalostuseläimille ja lihalle on hyvin kysyntää. Suurin osa lihasta toimitetaan suoramyyntinä ravintoloihin. Ylämaankarjan kasvattajalla on myös hyvä mahdollisuus siirtyä luonnomukaiseen tuotantoon ja markkinoida tuottamaansa lihaa lähiruokana.</p> <p>Maksuvalmiuslaskelma on erinomainen apuväline, kun halutaan tarkastella ja suunnitella maatalouden tulevaisuudessa. Maksuvalmiuslaskelma laaditaan sijoittamalla laskelmaan ensin maatalouden tulot ja menot sekä metsätalouden, muun yritystoiminnan ja yksityistalouden tulot ja menot. Tämän jälkeen laskelmaan sijoitetaan suunnitellun tuotannon vaatimat investoinnit ja rahoitus sekä suunnitellaan verotus. Lopuksi tuloslaskelman ja taseen perusteella voidaan johtaa yritystoimintaa kuvaavat tunnusluvut. Laskelma laaditaan 10 vuoden suunnitteluajalle, jossa ensimmäinen laskentavuosi on edellinen verotuksessa toteutunut vuosi. Maatilan toimintaa kehitettäessä on hyvä suunnitella myös tilan toimintaa kokonaisuutena, markkinointia sekä yhteistyöverkostoja.</p> <p>Niemelän tilan maksuvalmiuslaskelma osoittaa, että ylämaankarjan kasvattamista tilalla kannattaa jatkaa ja toimintaa laajentaa. Toiminnan kannattavuus perustuu hyvään lihan hintaan, saatuihin eläintukiin, pieniin investointeihin ja edulliseen ruokintaan.</p>	
Avainsanat	
Ylämaankarja, maksuvalmiuslaskelma	

Field of Study			
Natural Resources and the Environment			
Degree Programme			
Degree Program in Agriculture and Rural Development			
Author(s)			
Tomi Pylkkänen			
Title of Thesis			
Highland Cattle breeding possibilities in Niemelä Farm			
Date	10.5.2011	Pages/Appendices	52/1
Supervisor(s)			
Seppo Mönkkönen, Hannu Viitala, Pirjo Suhonen			
Project/Partners			
Niemelä Farm, Hämeensuo, 71750 Maaninka			
Abstract			
<p>The Niemelä Farm is located in the region of Northern-Savo and there has been breeding of beef cattle since 1999. At the moment the farm is registered as a horticulture farm. In 2010 the breeding of Highland Cattle was also started. The total area of the farm is 31 hectares, including 13 hectares of cultivated ground. In the last few years the farm has produced hay and cereal and sold them for the local farmers. The first aim concerning the development of Niemelä Farm is to transform it from a horticulture farm to a breeding farm to get EU support for Highland cattle during 2011. The second aim is that within a period of 10 years it would produce a full means of income for the farmer.</p> <p>The environment and feeding requirements of Highland Cattle are neither complicated nor expensive. The intake of nutrients is excellent and it can utilize also barren pasture and feed. There is also a growing demand for the breeding cattle and for the beef of Highland Cattle in Finland. The beef is excellent and most of it is sold direct to restaurants. The breeders have a good possibility to transform their farm to "natural production" and market the beef as a "local and natural" food.</p> <p>The cash flow statement is an excellent tool for the observing and planning economy of the long term future of the farm. The cash flow statement is prepared by setting incomes and outcomes of farming, forestry economics, other enterprise and personal household to the calculation. Then the investments and finance will be set to the calculation. After that taxation will be planned. Finally, based on the calculation of results and statement of accounts, will be determined the characteristic of the business. The calculation is prepared for a ten years period, and the first year is the previous taxable year. It is also important to organize and develop the farm in its entirety; marketing and co-operation networks as well.</p> <p>The cash flow statement indicates that the breeding of Highland Cattle in Niemelä Farm is economically profitable and worth both continuing and developing. Profitableness is based on a good price of meat, financial agricultural support, low investments and reasonable low feeding costs.</p>			
Keywords			
Highland Cattle, cash flow statement			

Ammattikorkeakoulututkinto

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	8
1.1	Keskeiset käsitteet.....	13
1.2	Toiminnallinen opinnäytetyö	13
2	NIEMELÄN TILA	10
2.1	Tilan historia	13
2.2	Tilan nykyhetki.....	14
2.3	Tilan tavoite	15
3	YLÄMAANNAUTA	17
3.1	Eläin	17
3.2	Merkitys Suomessa	19
3.3	Rodun valintaan vaikuttaneet tekijät	21
4	YLÄMAANNAUTAAN LIITTYVÄ LIIKETOIMINTA SUOMESSA	22
4.1	Kasvatus ja eläinjalostus	22
4.2	Teurastus.....	24
4.3	Tuotteiden jatkojalostus	25
4.4	Myynti ja markkinointi	25
5	NIEMELÄN TILAN KEHITTÄMINEN.....	26
5.1	Eläinten osto, myynti ja jalostus.....	27
5.2	Lihan myynti ja markkinointi.....	28
5.3	Rehuntuotantoalat ja laidunmaat	29
5.4	Ruokinta	30
5.5	Rakennukset.....	32
5.6	Koneet ja kuljetuskalusto	35
5.7	Yhteistyö.....	36
5.8	Rahoitus	37
5.9	Yrittäjän ammattitaito	38
5.10	Eläinten käsittely ja välineet.....	39
5.11	Eläimien terveyden huolto	42
6	YLÄMAANKARJA JA LUONNONMUKAINEN TUOTANTO	44
7	MAKSUVALMIUSLASKELMA	45
7.1	Yleistä maksuvalmiuslaskelmasta.....	45
7.2	Niemelän tilan maksuvalmiuslaskelman analysointi.....	46
8	PÄÄTELMÄT JA POHDINTA.....	48
8.1	Ylämaankarjan kasvatuksen haasteet ja mahdollisuudet Niemelän tilalla	48
8.2	Kannattavuuden analysointi.....	49

7.3 Niemelän tilan menestymisen edellytykset.....	49
LÄHTEET	50
LIITTEET	
Liite 1. Niemelän tilan maksuvalmiuslaskelma	

1 JOHDANTO

Pohjoissavolainen Niemelän tila toimii tällä hetkelläkasvinviljelytilana ja on aloittanut ylämaankarjan kasvattamisen vuonna 2010. Tavoitteena on kehittää tilan toimintaa ja eläinmäärää niin, että tilan isännän on mahdollisuus saada täysi toimeentulo tilalta vuoteen 2019 mennessä. Ylämaankarjan kasvattamisen suosio on ollut koko ajan kasvussa, koska moni pientilallinen on alkanut kasvattaa näitä eläimiä, mutta myös lypsykarjatilat ovat siirtyneet paljon tähänvähemmän sitovaan tuotantomuotoon.

Ylämaankarjan kasvattaminen on miellyttävää työtä, koska eläimet ovat kauniita ja seurallisia sekä kiintyvät hoitajaansa. Ne viihtyvät sekä kesällä että talvella laitumella, eikä erillisiä lämpimiä karjasuojia tarvita, ainoastaan riittävä sateen- ja tuulensuoja on hyvä olla. Ravinteiden hyväksikäyttökyky ylämaankarjan eläimellä on hyvä, joten sitä voidaan pitää jopa metsälaitumilla, mutta riittävästä ravinteidensaannistatulee tarvittaessa huolehtia lisärehulla. Ylämaankarja vastaa hyvinnykypäivän ihmisen vaatimukseen ruoan tuotannossa: semuuttaa ihmiselle kelpaamattoman ravinnon lihaksi ja on eettisesti ja ekologisesti tuotettua sekävähärasvaista jamaukasta.

Tämän opinnäytetyön keskeisenä tavoitteena on selvittää, onko Niemelän tilan toimintaa mahdollista kehittää niin, että tilan toiminnasta voi saada yhden henkilön toimeentulon 10 vuoden kuluessa. Työssä kerron myös tarkemmin tilan historiasta, ylämaankarjan kasvatuksesta Suomessa sekä ylämaankarjan hoidosta, ruokinnasta ja jalostuksesta. Tärkein osa työssäni on kuitenkin Niemelän tilan kehittämiseen liittyvä suunnitelma, erityisesti maksuvalmiuslaskelma, jossa suunnittelen tilan talouden vuodesta 2010 vuoteen 2019. Maksuvalmiuslaskelmassa suunnittelen myös eläinmäärän kehittymisen sekä maksimaalisen eläinmäärän olosuhteiden rajoissa.

Halu kehittää tilaa johtuu sen historiasta sekä näyttämisen halusta että pienikin voi menestyä erikoisuudellaan. Myös rodun potentiaali, ylämaankarjan jalostuseläimien ja lihan kysyntä sekä eläimen soveltuvuus juuri Niemelän tilalle tuovat lisämotivaatiota kehittämiseen. Vähäinen ravinnon tarve, helppo käsiteltävyys ja erinomainen eläimestä saatava liha tuovat mielekkyyttä ja uskoa yrittämiseen.

Tässä opinnäytetyössä käyttämäni keskeiset käsitteet ovat:

Maksuvalmiuslaskelma on laskelma, jonka avulla kartoitetaan yrityksen maksuvalmiutta tulevaisuudessa

Ylämaankarjaon arviolta yli 500 vuotta vanha skotlantilainen nautakarjarotu.

Lähiruokaon paikallisesti, lähellä kuluttajia tuotettua ruokaa.

Kannattavuuskerroin kuvaa yrittäjäperheen saamaa korvausta omalle työlle ja sidotulle pääomalle.

1.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö voi ohjeistaa, opastaa, järjestää tai järjeistää toimintaa ammatillisella kentällä. Tärkeintä toiminnallisessa opinnäytetyössä on, että siihen sisältyvät sekä käytännön toteutus, että toiminnan raportointi. Niemelän tilan maksuvalmiuslaskelma on toiminnallinen opinnäytetyö ja sen toteutustapa on selvitys. Sen konkreettisena lopullisena tuotoksena on maksuvalmiuslaskelma, joka laaditaan Microsoft Office Excel pohjalle. (Airaksinen & Vilka 2003, 9)

Maksuvalmiuslaskelma laaditaan niin, että laskelmaan kirjataan tilan toteutunut verovuosi kirjanpitoliedoista, joka kyseisessä työssä on verovuosi 2010. Näistä saadaan lähtötiedot, joihin laskelma pohjautuu. Ensin laskelmaan kirjataan toteutuneen vuoden maataloustoiminnan tulot, sitten menot. (kuvio 1) Sen jälkeen laaditaan vero- ja poistolaskelma sivulta "verot." Näiden kirjauksien jälkeen laskelmaan suunnitellaan tulojen ja menojen muutokset seuraaville vuosille toiminnan kehittämisen mukaisesti. On myös tärkeää suunnitella, millainen investointi tai investointeja tilalle on tarkoitus tehdä seuraavan 10 vuoden aikana. Suunnitellut investoinnit lisätään sivulle "investoinnit" ja niihin tarvitsema laina sivulle "uudet lainat". Tilan maksuvalmiutta seurataan laskelmaa tehtäessä sivulla "maksuvalmiuslaskelma" kohdasta kassavarat (kuvio 2) ja kannattavuutta sivulta "tunusluvut" kohdasta kannattavuuskerroin (kuvio 3).

Tämän jälkeen laskelmaa voidaan testata muuttamalla merkittävimpiä muuttujia, kuten tuloja ja menoja. Myös lainojen määriä ja maksuaikataulu- tai korkomuutoksia on hyvä kokeilla. Näin saadaan hyvin selville, mitä tilan maksuvalmiuslaskelma tulevaisuudessa

kestää. Rahoittajan vaatimukset on kirjattu sivulle "rahoittajan vaatimukset", jolloin tehdyn laskelman perusteella voi hyvin päätellä, voidaanko suunnitellulle investoinnille myöntää rahoitusta.

Maatalouden tulot	13 169	24 023	28 929	33 193	45 415	84 437	90 291	110 423	125 733	140 221
Maatalouden menot	21 122	32 816	29 364	32 303	41 817	44 613	46 337	52 992	54 766	57 884
Maatalouden tulot - menot	-7 953	-8 792	-435	890	3 599	39 824	43 954	57 431	70 967	82 337

KUVIO 1. Maatalouden tulot ja menot.

Ylijäämä / alijäämä	-962	2 009	16 347	-14 036	-1 334	-3 482	-1 422	4 163	10 160	12 082
Kassavarat 31.12.	-962	1 047	17 394	3 358	2 024	-1 458	-2 880	1 283	11 443	23 525

KUVIO 2. Kassavarat 31.12.

Kannattavuuskerroin	-1,48	-0,84	-0,31	-0,53	0,15	2,12	1,52	1,95	1,93	2,15
Työn tuotto	-20,54	-11,61	-4,37	-7,40	2,07	29,42	21,18	27,17	26,80	29,83
Pääoman tuotto	-7,39 %	-4,18 %	-1,57 %	-2,66 %	0,75 %	10,58 %	7,62 %	9,77 %	9,64 %	10,73 %
Yrittäjätulo	-11 532	-8 014	-2 759	-4 966	1 906	39 753	37 436	60 278	71 389	81 232

KUVIO 3. Kannattavuuskerroin ja Yrittäjätulo.

2 NIEMELÄN TILA

Niemelän tila sijaitsee Pohjois-Savossa, Maaningalla. Tilan kokonaispinta-ala on 31 ha. Tilan omistuksessa on 13 hehtaaria peltoa ja 18 hehtaaria metsää (sivu 12). Näistä kasvinviljelyyn soveltuu koko peltopinta-ala ja koko metsä alan voi käyttää metsälaitumeksi. Tilan pihapiirissä sijaitsee vuonna 2009 valmistunut omakotitalo, jossa asuu tilan tämän hetkinen isäntäpariskunta Antero ja Riitta Pylkkänen. Tilakokonaisuuteen kuuluu asuintalon lisäksi vuonna 1980 valmistunut navetta, jonka yhteydessä on heinälato ja katetut laakasiiilot. Pihapiirissä on myös vanha aitta, jossa on autotalli, puuliiteri ja sauna. Molemmat tilan isäntäväestä käyvät tilan ulkopuolella töissä, joten tilan liikevaihto suhteutettuna isäntäväen tilan ulkopuolelta saatavaan tuloon on pieni. Tilan tämän hetkinen isäntä, Antero Pylkkänen osallistuu tilan ja eläimien hoitamiseen aktiivisesti päivittäin. Hänen työpanoksensa on noin kaksi tuntia viikossa. Oma osuuteni tilan töistä on noin viisi tuntia viikossa, jolloin kokonaisuudessaan tilan työmäärä on keskimäärin seitsemän tuntia vii-

kossa sekä kesällä että talvella. Tähän työaikaan on laskettu eläimien tarkkailu, ruokinta, rehujen kuljetus, peltoviljely- ja paperityöt sekä tarvittava korjausrakentaminen.

Sukupolvenvaihdos tilalle tehdään, kun saan suoritettua Agrolodin (AMK) tutkinnon. Maksuvalmiuslaskelmassa on oletuksena, ettei sukupolvenvaihdosta ole vielä tehty. Siirtymävaiheessa otan tilan hallinnasta koko ajan suuremman vastuun. Tämä tarkoittaa eläinten hoitoa, tukihakemuksien täyttämistä, viljelysuunnittelua, veroilmoitusten laatimista, tieurakoinnista ja peltoviljelystä vastaamista sekä niihin aktiivista osallistumista.

Kahden kilometrin päässä talouskeskuksesta sijaitsee Niemelän toinen tila, jonka pinta-ala on 1,7 hehtaaria. Tilalla on vanha, 1950-luvun rintamamiestalo, samaan aikaan rakennettu lypsykarjanavetta ja sauna. Tila on aikanaan hankittu tonttimaan, sekä sähkö- ja vesiliittymän takia.

Niemelän tilan pihapiiriin on aidattu seitsemän Ylämaannaudan käyttöön kolme eri laidunlohkoa, yhteensä noin kaksi hehtaaria (kuva 2). Aitaukset on tehty kesällä 2010 ja niihin on käytetty 1800 mm x 65 mm vahvoja kyllästettyjä aitalolppia, sekä aitalankaa. Aitalanka kiertyy kahdessa kerroksessa, ja se on kiinnitetty tolppiin sellaisilla eristimillä, että lankaa voidaan tarpeen tullen nostaa ylemmäksi. Tämä nostaminen voi tulla ajankohtaisesti esimerkiksi talvella, kun lumimäärä lisääntyy. Molemmilla laitumilla on eläimien käyttöön lämmitettävät Suevia 141 juomakupit. Eläinten ruokintaan ei käytetä paalinsyöttöhakkeja, koska on olemassa riski, että ylämaannauta vahingoittaa sarvensa hakiin. Pyöröpaalit annetaan hiehoille makuukatoksen läheisyyteen ja sonneille suojaamaan metsikköön suuren kuusen alle. Kivennäisten saannista huolehditaan antamalla eläimille Kasvu Namino -kivennäistä laitumella sijaitseviin kuppeihin.

KUVA 1. Hämeensuon karttakuva

Kuvan 1 yläreunassa olevan rastin kohdalla sijaitsee Niemelän tilan talouskeskus ja kuvan vasemmassa alareunassa Simolan tila. Tumma alue kuvan yläreunassa on Onkivetä. Kaikki punaisella rajalla merkityt alueet ovat Niemelän maita, joista tummat alueet ovat metsää ja vaaleat peltoa. Kaikki pelto- sekä metsäalueet ovat numeroitu niiden tunnistettavuuden parantamiseksi kartalla.

KUVA 2. Kaksivuotiaat Ylämaankarjan hiehot laiduntamassa Niemelän tilalla. Valokuva Tomi Pylkkänen 2010.

2.1 Tilan historia

Niemelän tila on lohkaistu 1900-luvun alusta Halolan kartanosta, joka on tuolloin ollut yksityisen henkilön omistuksessa. Tila lohkaistiin kartanosta erilliseksi torpaksi Veikko ja Elsa Hoffrenille, jotka olivat ukkini vanhemmat. Veikko teki päivätöitä Halolan kartanolle ja sai näin lunastettua torpan itselleen. Veikon ja Elsan poika, ukkini Timo Hoffren ja hänen vaimonsa Raili Hoffren tekivät sukupolven vaihdoksen Niemelän tilalle vuonna 1957. Heti sukupolvenvaihdoksen jälkeen Timo ja Raili raivasivat tilalle lisäpeltoa vuosittain pieniä määriä, jota vuoteen 1980 mennessä oli kokonaisuudessaan 12 hehtaaria. Ensimmäinen traktori oli vuonna 1961 hankittu harmaa Ferguson, ja siihen asti kaikki tarvittavat työt suoritettiin hevosella.

Tilalla on ollut sen lohkaisemisesta saakka lypsylehmiä vuoteen 1975 asti keskimäärin viisi yksilöä. Tämän jälkeen tilalla oli munivia kanoja noin 600 yksilöä ja kanala oli tilan päätoimintaa vuoteen 1980 asti. Kanamunientuotantoon siirryttiin, koska munista maksettiin hyvin ja niille oli kova kysyntä. Kanojen määrää vähennettiin välillä, jotta saatiin tila kymmenelle sialle, joiden tuotoilla maksettiin tilan traktorin lainojen lyhennyksiä. Vuonna 1980 kananrehujen hinta nousi ja munien hinta laski, jolloin Timo ja Raili päättivät siirtyä sonnien kasvattamiseen, koska tuolloin naudanlihasta saatiin hyvä hinta.

Vuonna 1981 rakennettiin vanhan lehmänavetan tilalle uusi sonninaavetta, joka on tilalla vielä nykyäänkin toimien lähinnä heinä- ja kone varastona. Koko tilan isännöinnin aikana Timolla oli ollut talvella lumenaurausurakointia, metsätöiden tekemistä ja kalastusta. Ulkopuolista työvoimaa tilalla ei ole tarvittu, ainoastaan talkoolaisia esimerkiksi heinätöiden aikaan. (Hoffren 23.2.2011).

Viimeisin sukupolvenvaihdos Niemelän tilalle tehtiin 1983, kun Timon ja Railin tyttö eli äitini Riitta Pylkkänen (os. Hoffren) alkoi miehensä Antero Pylkkäsen kanssa harjoittaa maataloustuotantoa. Täydessä tuotannossa ollessaan tilalla kasvoi noin 40 sonnia, aina ternivasikasta teuraskypsien sonneihin saakka. Tilalla oli kasvatussopimus Lihakunnan kanssa, jonka kautta myös ternivasikat saatiin. Äitini oli koko ajan maatilalla töissä ja samalla hoiti kolme lasta kotona. Tällä tavalla sonnien kasvattamista jatkettiin vuoteen 1999 asti, jonka jälkeen sonnien pidosta päätettiin luopua. Tämä johtui pitkälti kannattavuus syistä, koska isäni kävi koko tilan isännöintiajan ulkopuolella töissä ja sai näin pidettyä tilan talouden tasapainossa. Eniten tilan talous heikkeni EU:hun liittymisen johdosta, jolloin naudanlihan hinta laski radikaalisti, koska naudanlihantuonti lisääntyi ja korvaavalla tukipolitiikalla ei saatu kurottua umpeen menetettyä tulovähennystä. Vuodesta 1999 alkaen Niemelän tila toimi kasvinviljelytilana tuottaen viljaa ja kuivaheinää. Myöhemmin myös äitini siirtyi tilan ulkopuolelle töihin.

Vuonna 2010 tilalle saapuivat ensimmäiset Ylämaannaudat, josta alkoi jälleen uusi tuotanto Niemelän historiassa.

2.2 Tilan nykyhetki

Niemelän tila toimii tällä hetkellä kasvinviljelytilana. Tilan pinta-ala on pysynyt ennallaan koko 2000-luvun ajan. Tilalla tuotetaan kauraa ja heinää. Kaura myydään suoraan puituna ja ilman kuivaamista yhteistyötilalle murskeviljaksi. Heinä taas käytetään oman Ylämaankarjan tarpeisiin. Viljantuotantoa tilalla on harjoitettu, koska sille on ollut varma ostaja ja Niemelän tilalla on viljanviljelyyn tarvittava kalusto. Viljan satotaso on ollut peltolohkosta ja vuodesta riippuen noin 3000 kiloa hehtaarilta ja kuivaheinän noin 3500 kiloa hehtaarilta. Jatkossa tilan koko peltopinta-ala tullaan käyttämään heinäntuotantoon oman Ylämaankarjan tarpeisiin. Tilalle on hankittu ensimmäiset Ylämaankarjan vasikat vuonna 2010, joista viisi on hieho- ja kaksi sonnivasikkaa. Tällä hetkellä kaikki eläimet ovat iältään kaksivuotiaita, joten kesällä 2011 hiehovasikat ovat sukukypsiä, ja ne astutetaan siitossonnilla. Alkuvuodesta 2011 tilalle hankitaan siitossonni, joka on varattu Kan-

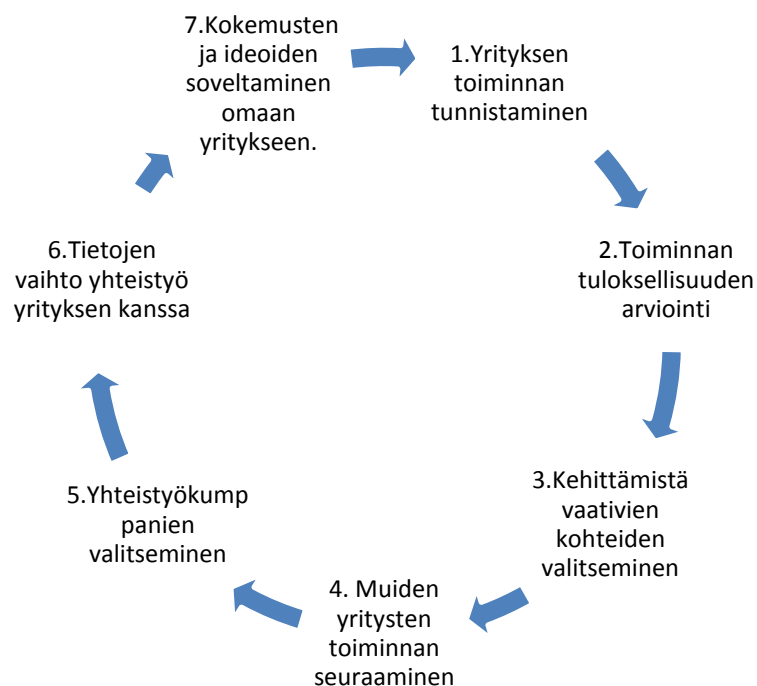
gasniemeläiseltä Ylämaankarjan kasvattajalta. Keväällä 2011 tukihakemuksia jätettäessä tila sitoutuu kotieläintilaksi, koska siihen vaadittava eläintiheys suhteutettuna tilalla viljeltävään peltopinta-alaan täyttyy. Tilalla on kahden talven aikana harjoitettu pienimuotoista lumiurakointia, jonka merkitys huomioidaan sen pienuudesta huolimatta tilalle tehtävässä maksuvalmiuslaskelmassa.

2.3 Tilan tavoite

Tavoitteeni tilan kehittämisen suhteen on tilalta saatavan toimeentulon mahdollistaminen yhdelle ihmiselle vuoteen 2019 mennessä. On myös tärkeää, että Niemelän tila osaltaan auttaisi maaseutua -erityisesti Hämeensuon kylää - pysymään elinvoimaisena ja osoittamaan, että pienillä tiloilla on oma paikkansa ja mahdollisuutensa laadukkaan ruuantuotannossa Suomessa. Tavoitteena on myös parantaa ylämaankarjan tunnettavuutta Maaningalla ja sen lähipitäjissä, sekä parantaa ylämaankarjan lihan ja jalostuseläinten paikallista saatavuutta. Toki tärkeää on myös jatkaa esi-isieni maataloustuotannon perinteitä, sekä pitää oma sukutila elävänä. Tähän tavoitteeseen pääsemisessä auttaa, että tilaa kehitetään koko ajan maltillisesti, mutta päämäärätietoisesti. Tilan kehittämässä tulee seurata kannattavuutta ja maataloustuloa, koska nämä määreet kulkevat yleensä rinnakkain. Hyvään kannattavuuteen ei kuitenkaan tule pyrkiä liian suurella työ- ja pääomapanoksella ja talous tulee suunnitella riittävän tarkasti tulevaisuuteen tilan kassavirran avulla. Maatalouden kannattavuutta tarkasteltaessa kyse on yleensä omalle työlle ja pääomalle saadusta korvauksesta. Tilan kannattavuuden parantamisessa selkeimmin kannattavuus paranee, kun toimintaa laajennetaan. Täytyy kuitenkin muistaa, että tilan kannattavuutta voidaan parantaa myös tehokkuutta, tuotosta ja kustannuksia tarkkailemalla ja niitä korjaamalla. (Enroth, Teräväinen & Österman 2003, 12).

Niemelän tilan kehittämässä ja tavoitteeseen pääsemisessä auttaa, kun yrittäjä ottaa oppia niiltä, jotka ovat jo aloittaneet ylämaankarjan kasvattamisen ja mahdollisesti tehneet tulosta toiminnallaan ja saaneet jo vakiintunutta asiakaskuntaa. Tästä toiminnasta käytetään nimitystä benchmarking eli toisilta oppiminen. Kuvion neljä kaavio esittelee benchmarking vaiheet. Toisilta oppimista ei tule kuitenkaan rajata koskemaan ainoastaan Ylämaankarjan kasvattajia, vaan oppia voi ja tulee ottaa myös muiden alojen yrittäjiltä, koska monet toiminnot ovat hyvin samankaltaisia eri aloilla. Tällaisia opittavia asioita ovat mm. yrityksen strategian suunnitteleminen, johtamisen taidot, yrityksen osaamisen kehittäminen, asiakastyytyväisyyden mittaaminen ja kehittäminen, tuotantoprosessien seuranta ja kehittäminen sekä logistiikka. Toisilta oppimisen periaate on uusien, itselle tuntemattomien ideoiden etsimistä ja niiden soveltamista omaan käytännön toimintaan. Tämä

vaatii kuitenkin osaamista ja perehtymistä siihen, mitkä ovat oman tilan heikkoudet ja vahvuudet. Toisilta oppimisessa kannattaa tehdä aktiivista yhteistyötä toisten tilojen kanssa. Paras mahdollinen etu saavutetaan, kun molemmat hyötyvät yhteistyöstä, eli toisella tilalla on heikkouksia sellaisessa asiassa, jossa toinen tila on onnistunut hyvin ja päinvastoin. Niemelän tilan kilpailukyvyyn kehittämiseksi kaksi tärkeintä näkökulmaa ovat tilan omien tulosten seuranta, vaativampien tavoitteiden asettaminen ja toisten tilojen tuloksien seuraaminen. Mikäli tila keskittyy vain omien tuloksiensa seuraamiseen, se ei voi tietää, kuinka hyviä sen kilpailijat ovat. (Jokipii 2006, 51.)

KUVIO 4. Benchmarking vaiheet. (Jokipii 2006, 51)

3 YLÄMAANNAUTA

3.1 Eläin

Ylämaannauta on arviolta yli 500 vuotta vanha skotlantilainen nautakarjarotu. Sen tunnistaa ensimmäisenä pitkistä ja ylöspäin kaartuvista sarvista, otsatukasta, pit-

kästä karvasta ja yleensä punaisesta väristä. Virallisia, Highland Cattle Societyn hyväksymiä värejä ovat punainen, keltainen, brindle (punainen mustin juovin), dun (harmahtava), musta sekä valkoinen. Myös sellainen väritys, jossa eläimessä erotuu selkeästi valkoisia läiskiä karvoituksessa, on virallistettu. Tätä väriä kutsutaan nimellä ”Parti colour”. Ylämaankarjan ”oikeana” värinä Skotlannissa pidetään kuitenkin mustaa, vaikka Suomessa omien havaintojeni perusteella niitä on suuressakin karjassa ainoastaan muutama. Ylämaankarjan lehmä painaa täysikasvuisena 400–600 kiloa (kuva 4) ja sonni vastaavasti 700–1000 kiloa (kuva 3). Syntymäpaino vasikoilla on pieni, vain noin 23–30 kiloa. (Suomen Highland Cattle Club 2010, 151). (Aarnio, Palonen 2006, 8.)

KUVA 3. Niemelän tilan täysikasvuinen viisivuotias siitossosni. Valokuva Tomi Pykkänen 2010.

KUVA 4. Niemelän tilan kaksivuotias Ylämaankarjan hieho. Valokuva Tomi Pylkkänen 2011.

Uskotaan, että Ylämaannautoja olisi laiduntanut jo 1500-luvulla Skotlannin länsirannikkosaarilla, Herbideillä ja Ylämailla. Eläimet ovat tottuneet olemaan ankarissa olosuhteissa, jolloin niiden ravinteidenottokyky on kehittynyt erinomaiseksi. Ylämaannauta tulee toimeen vähällä ravinnolla ja se on taitava etsimään ravintoa oma-aloitteisesti esimerkiksi metsälaitumilta. Näin ollen se on erinomainen nautakarjarotu myös Suomen vaativiin ilmasto olosuhteisiin. (Aarnio & Palonen 2006, 3)

Ylämaankarja on jalostuksellisesti pysynyt hyvin puhtaana, koska 1800-luvulla tiestö ja sillat olivat huonoja Skotlannissa, jolloin erirotuisten eläimien saaminen Ylämaalle on ollut hankalaa ja jäänyt usein tekemättä. Myös tiedonkulku 1800-luvulla on ollut hidasta, jolloin yleisen maatalouden kehityksen mukana on ollut vaativampaa pysyä kuin nykypäivänä. Vuonna 1884 perustettu The Highland Cattle Society on vaalinut rodun jalostamista ja pyrkinyt säilyttämään neuvonnan ja kantakirjauksen avulla ylämaankarjalle erityisiä ominaisuuksia, joita sille on kehittynyt aikojen kuluessa ankarissa olosuhteissa. (Aarnio & Palonen 2006, 4) Ylämaannaudan hyötyarvo on korkea, koska lähes poikkeuksetta siitä otetaan talteen lihat, vuota ja sarvet aivan kuten muinaiset skotlantilaiset talonpojat ovat aina tehneet. Ylä-

maankarja on luonteeltaan helposti käsiteltävä ja rauhallinen. Käytännön hoitotyössä huomaa, että eläimet ovat todella sosiaalisia ja kiinnostuneita siitä, mitä heidän kasvuympäristössään esimerkiksi hoitajansa toimesta tapahtuu. Laumassa vallitsee tarkka arvojärjestys, jonka eläinten hoitaja huomaa nopeasti eläimiä seuratessaan. Arvojärjestys valitaan emolehmien keskuudessa monesti pienellä nahistelulla, kun taas sonnit puskevat toisiaan päät vastakkain ja se kummalta loppuun ensiksi voimat on alempiarvoinen. Monesti johtaja on lauman vanhin eläin. Tämä tarkka arvojärjestys tulee huomioida aina eläinryhmiä jälkeensä yhdistettäessä. (Helin, 2005. 49.)

Ylämaankarjan lehmällä on voimakas äidinvaisto. Kun vasikka syntyy, voi emo olla erittäin uhkaava ensimmäiset päivät, ja tämä hankaloittaa hoitajan työtä vasikan tarvitessa hoitoa ja korvamerkkien laitossa. Tässä on kuitenkin yksilöllisiä eroja emojen suhteen ja emojen kesyttämisen jo vasikasta asti auttaa hoitajaa myös poikimisen jälkeen tehtävissä toimenpiteissä. Laumaeläimille tyypillistä käytöstä ylämaannauta kuvaa sillä, että emot huolehtivat yhdessä vasikoistaan ja tällöin on mahdollista, että laitumelle eksyvä susi tai koira voi saada nopean lähdön emojen puolustaessa vasikoita. (Aarnio, Palonen 2006, 9.)

3.2 Merkitys Suomessa

Suomessa kulutetaan naudanlihaa noin 19 kiloa vuosittain henkilöä kohden. Suurin osa tästä lihasta syödään jauhelihana. Naudanlihaa syödään myös kuutioina, suikaleina, paisteina ja fileinä. Suomi ei ole enää omavarainen naudanlihan suhteen, vaan tarjonnan vajetta joudutaan paikkaamaan tuontilihalla. Suomeen tuodaan naudan arvopaloja, eli lähinnä fileitä runsaasti muun muassa Brasiliasta. (Yli-Hemminki, M. 2010.)

Suomessa tuotetun lihan, ml. ylämaankarjan lihan etu on myös siinä, että verrattuna esimerkiksi brasilialaiseen tuontilihaan, ovat sen kuljetusmatkat huomattavasti lyhyemmät. Voi olla, että tuontiliha matkustaa jopa 900 kilometriä maatilalta teurastukseen, jonka jälkeen matka Suomeen voi olla 12 000 kilometriä ja aikaa kulua jopa kolme vuorokautta. Suomalainen lähiliha, ml. ylämaannaudanliha, optimaalisissa olosuhteissa matkustaa tilalta teu-

rastamolle noin 20 kilometriä ja sieltä 40 kilometriä lihana kuluttajille. Eläimelle tällainen teurastaminen on stressittömin vaihtoehto ja myös liha pysyy parempana kuin eläin ei eritä lihaansa maitohappoa stressin vuoksi. On selvää, että tällainen toiminta kehittää myös oman alueen taloutta, kun koko tuotantoketjun tulot jäävät omalle talousalueelle. Myös kuluttajalle lähiliha on turvallista ostaa, koska hän tuntee koko tuotantoketjun tilalta teurastamon kautta jatkojalostukseen.

Liharotuisten emolehmien kokonaismäärä Suomessa on ollut jatkuvasti nousussa vuosina 1990- 2010, jolloin se on noussut 14 200 emolehmästä 55 400 emolehmään. Ylämaankarjan emolehmien osuus tästä oli 3,8% vuonna 2010. Pihvilihantuotanto voi tällä eläinmäärällä nousta noin 15 miljoonaan kiloon, naudanlihan kokonaistuotannon ollessa noin 81 miljoonaa kiloa (2009). Naudanlihan kulutuksen arvioidaan olevan yli 95 miljoonaa kiloa. Emolehmien määrän nousu perustuu oletettavasti siihen, että moni lypsykarjatilallinen muuttaa toimintansa emolehmätuotantoon, koska lypsykarjatalouden sitovuus sekä nousevat kustannus- ja laajennuspaineet voivat olla kohtuuttomia pienille tiloille. Tilallisten ammattitaito, konekalusto, sekä yleensä jopa valmiina olevat rakennukset tukevat tätä vaihtoehtoa. Muutos näkyy myös tilastoissa, koska samassa ajassa kun emolehmien määrä on noussut nelinkertaiseksi, on lypsylehmien määrä Suomessa pudonnut 1990 luvun 489 900 lypsylehmästä 2010 vuoden 289 300 lypsylehmään. (Matilda tietokanta) Lypsykarjojen vähentyessä vähenee luonnollisesti myös välitysvasikoiden määrä, jolloin suuret naudanlihan kasvatusyksiköt eivät saa kasvatukseen eläimiä ja niiden tuottama lihan määrä alenee. Ns. itse uudistuvalla karjalla on tässä tilanteessa kysyntää. (Suomen Highland Cattle Club 2010, 148). (Matilda tilastot.)

Ylämaankarjan viralliseen kerhoon, Suomen Highland Cattle Clubiin, liittyneitä tiloja oli 150 kappaletta vuonna 2009, se on jäsenmäärällä mitattuna Suomen suurin liharotukerho (Suomen Highland Cattle Club 2010, 5). Ylämaankarjaa kasvattavia tiloja oli kuitenkin nautarekisterin tietojen mukaan vuonna 2010 334 tilaa ja niillä kasvoi yhteensä 6476 eläintä (Maa- ja metsätalousministeriö, tietopalvelu.) Ylämaankarjan määrä Suomessa on lisääntynyt todella paljon viimeisen kymmenen vuoden aikana, koska on huomattu, että Ylämaankarjan kasvattamisella on mahdollisuuksia Suomessa jalostuseläinten ja lihanmyynnin muodossa. Rodun uutuusarvo ja

tarve hyväskuisille jalostuseläimille on maaseudulla suuri, huolimatta siitä, että ensimmäiset Ylämaannaudat ovat tulleet Suomeen vuonna 1994 (Suomen Highland Cattle Club, 2008, 24).

Oman lisänsä toiminnan kehittämiseen antaa se, kun toiminta rodun parissa on aktiivista ja sitä tuodaan monessa muodossa esille julkisuuteen.

Ylämaannaudan kasvatuksessa on monenlaisia mahdollisuuksia. Ylämaannautaa voidaan pitää pääelinkeinona lihakarjankasvatuksessa, hoitamassa maisemaa, esimerkiksi maidontuotannon ohessa ”lemmikkilehmänä”, maaseutumatkailussa nähtävyydenkohteena tai sitten mielenkiinto voi kohdistua jalostuseläimien kasvattamiseen.

3.3 Rodun valintaan vaikuttaneet tekijät

Ylämaankarjan valintaa Niemelän tilan lihakarja roduksi puolsivat monet eri tekijät, joista ensimmäinen on oma mieltymys tätä nautarotua kohtaan. Sen ulkonäkö, käsiteltävyys, luonne ja vaatimattomuus kasvatusolosuhteita kohtaan ovat vertaansa vailla ja rotu sopii aivan erinomaisesti Suomeen ja nimenomaan sellaisille tiloille kuten Niemelän tila on. Rodun valintaan vaikutti myös vähäinen peltopinta-alan tarve eläintä kohti. Lähestulkoon kaikki ylämaankarjaa kasvattavat tilat ovat pieniä verrattuna esim. lypsykarjatiloihin. Myös ylämaankarjan kasvattajien yhteisöllisyys, aktiivinen toiminta ja oman tiedon sekä kokemusten jakaminen on yllättänyt positiivisesti; kasvattajien kanssa pääsi helposti ajatusten vaihtoon ja he pitivät heti vertaisenaan. Ylämaankarjan hankintaa helpotti myös se, että se ei tarvitse ympärilleen kalliita tuotantorakennuksia ja laitteita. Tuotannon alkuun pääsee pienellä pääomalla, joka yleensä on monella tilalla omaa pääomaa. Pääomaa on hankittu joko aikaisempien tuotantoeläimien myynnillä, tai sitten tulorahoituksella.

Ylämaankarjan kasvattamisen perimmäinen ajatus on, että tuotetaan laadukasta lihaa vähäisellä työmäärällä ja mahdollisimman edullisella ja vaivottomalla ruokinnalla laadusta tinkimättä. Lihantuotantoa tutkittaessa, ovat skotlantilaiset kasvattajat saaneet 16–20% paremman hinnan vuonna 2008 ylämaannaudan lihalle kuin tavanomaiselle. (Aarnio & Palonen 2006, 5 ja 8.)

4 YLÄMAANNAUTAAN LIITTYVÄ LIIKETOIMINTA SUOMESSA

Ylämaankarjan kasvattamiseen liittyvä liiketoiminta on Suomessa vielä hyvin pienimuotoista. Se on lähinnä lihan suoramyyntiä ja jalostuseläinten myyntiä. Pienimuotoinen toiminta johtuu siitä, että ylämaankarjan kasvattajat mielletään monesti lihakarjan kasvattajien parissa harrastelijoiksi, koska käsiteltävät määrät sekä jalostuseläin- että lihanmyynnissä ovat pieniä. Moni tila ei uskalla ja halua tarttua haasteeseen, jossa tilat lähes poikkeuksetta itse markkinoitava tuotteensa asiakkailleen. Myös ylämaankarjan hidas kasvu yhdistettynä lihan työtä vaativaan myyntiin on monelle maatalousyrittäjälle liian haastava asia. Rodun tunnettavuutta tulisi lisätä ravintoloitsijoiden, kauppojen ja pitopalveluiden keskuudessa.

Myytäessä jalostuseläimiä ja lihaa, on strateginen painopiste ehdottomasti asiakaslähtöisyydessä, eli kuinka saadaan omat eläimet ja tuotteet erottumaan muiden kasvattajien vastaavista tuotteista ja kuinka hyvin asiakas otetaan tilalla vastaan ja millaista palvelua hän saa. Erottautumisstrategiassa ylämaankarjaa kasvattava tila pyrkii erottumaan kilpailijoistaan, eli eri pihvirotujen kasvattajista tarjoamalla sellaisia jalostuseläimiä, lihatuotteita ja palveluita, jotka tilalle tuleva asiakas tuntee ainutlaatuisiksi. On kuitenkin huomattava, että tilat, jotka ovat saaneet tuotannon vauhtiin ja markkinat toimimaan, eivät missään tapauksessa vaihtaisi kasvattamansa eläimen rotua, koska ylämaankarjan lihasta saatava hinta markkinoilla on hyvä ja jokaista teuraseläintä kohden laskettava työaika ja ruokintakustannus jäävät pieneksi verrattuna muihin rotuihin. Koska lihantuotanto on vielä hyvinkin pienimuotoista, saavutetaan verkostoitumisella, yhteistyöllä ja synergialla huomattavia etuja. (Kallio & Kuisma 2009, 120.)

4.1 Kasvatus ja eläinjalostus

Ylämaankarjan kasvattajat ovat perehtyneet hyvin kasvatettavaan rotuunsa, sen vaatimuksiin ja jalostukseen. Kuvassa viisi on jalostuseläimiä näyttelykehässä kesällä 2010. Ylämaankarjan kasvattajat käyvät aktiivisesti eläinnäyttelyissä, joissa on yleensä esillä alueiden parhaat jalostuseläimet. Jalostuksellisesti on hyvä, että jo ostotilanteessa eläimiltä vaaditaan kantakirjatodistus, josta eläimen suvun polveutumisen voi tarkistaa. Eläimet ostetaan yleensä sellaiselta tilalta, joka kuuluu emolehmätarkkailuun, jolloin sillä on tarkat tiedot eläimien syntymäpaineista ja kuinka eläimen paino on kehittynyt ensimmäisen elinvuoden aikana. Jalostuksen kannalta eläinmäärä Suomessa on hyvin pieni,

koska rotu on maassamme sen verran uusi, jolloin eläinten polveutumista tarkastellessa niiden sukujuuret vievät nopeasti ulkomaille. (Suomen Highland Cattle Club 2008, 15).

Jalostuksellisesti Ylämaankarjan tärkein ominaispiirre ovat sarvet. Lehmillä niiden tulee lähteä vaakaan pääläeltä ja kääntyä sitten ylös- ja ulospäin. Lehmien sarvien tulee olla kevyet, eivätkä ne koskaan saisi kaartua alaspäin, toisin kuin sonneilla, joilla sarvet lähtevät pääläeltä vaakaan ja kaartuvat eteen ja hieman alaspäin. Sonnien sarvien tulee luoda voimakas ja maskuliininen vaikutelma ja sekä lehmien että sonnien sarvien tulee olla symmetriset. Ylämaankarjan pään on oltava sopusuhtainen muuhun eläimeen nähden ja silmien välin leveä. Silmien ja turvan väli tulee olla lyhyt. Leukaluun pituus on sama kuin pään leveys edestä katsoen. Turvan tulee olla lyhyt, leveä ja lihan värinen, sierrainten tulee olla jäntevät ja laajat. Pään tulee muodostaa katsojalleen vaikutelma, että se on kolmiomainen. Otsatukka, joka on ylämaankarjan tärkeä tuntomerkki, tulee olla pitkä, paksu ja laaja, ulottuen turpaan asti. Eläimen silmien tulee olla kirkkaat ja valppaat ja ilmentää rohkeutta. (Aarnio, Palonen 2006, 6.)

Selän ja ruhon osalta ylämaankarjan eläimen tulee olla lavoista taaksepäin tasapaksu ja ruhon tynnyrimäinen ja täyteläinen. Selän tulee olla leveä ja mahdollisimman suora. Laaja rintakehä on suotava. Eläimellä suositaan pitkää selkää, mutta sen tulee olla sopiva suhteessa muuhun ruhoon. Takaapäin katsottuna ruhon tulisi antaa katsojalleen vaikutelma, että se on laatikkomainen, tasainen ja hieman matalahko. Jalat ovat Ylämaankarjan jalostuksessa tärkeät, koska ne liikkuvat todella paljon maastossa. Jalostuksen onnistumista tarkasteltaessa eläimen tulee liikkua helposti, kauniisti ja jalat selkeästi erillään. Jalkojen on oltava ruhon nurkissa ja suorat sekä edestä että takaa katsottuna. Jalkojen välin tulee olla saman levyinen koko matkalta ja sorkkien laajat sekä hyvän muotoiset. Karvapeitteen tulee olla Ylämaankarjalle ominainen kaksoisturkki, eli karvoista ulommainen on pitkää ja suojaa alempaa karvaa kosteudelta. Tämä alempi karva on villavaa ja suojaa hyvin kylmältä, kun taas ulompi karva pitää tuulen ja kosteuden loitolla. (Aarnio, Palonen 2006, 6)

KUVA 5. Ylämaankarjaa näyttelyssä arvioitavana. Valokuva Tomi Pylkkänen 2010.

4.2 Teurastus

Ylämaankarjan sonnit saavuttavat teuraskypsyyden yleensä noin kolmen vuoden iässä. Teurastaminen tapahtuu yleensä pienillä paikallisteurastamoilla, koska teurastuksen jälkeen kasvattaja ottaa kaikki lihat palautuksena takaisin ja vie ne jatkojalostukseen. Tämän jälkeen liha myydään pakattuna asiakkaille. Isojen teurastamoiden kanssa toimissa oman eläimen lihojen saaminen ”palautuksena” on mahdottomuus, koska käsiteltävät lihamäärät ovat suuria ja yksittäisen eläimen erittely teurastuslinjalla tuottaa ylimääräisiä kuluja. Kaikki suuret teurastamot eivät myöskään vastaanota Ylämaankarjaa, koska pitkät sarvet ja paksu turkki tuo oman haasteensa teurastamiseen. Sarvellisen eläimen kuljettaminen teurastamolla on hankalaa ja iso vauhkoontunut sonni suurien sarvensa kanssa voi olla hyvinkin arvaamaton. Pitkä turkki puolestaan tuo teurastamolle hygieniariskin ja paksu nahka yhdistettynä pitkään turkkiin aiheuttaa lisätoimia linjalla. Naukaa teurastettaessa sen ruhopaino on yleensä noin puolet elopainosta, eli 620 kiloa painavalla sonnilla sen ruhopaino on noin 340 kiloa. Pohjois-Savon Ylämaankarjankasvattajat vievät eläimensä teurastettavaksi yleisimmin Koivikon Opetusteurastamolle Kiteelle.

Suurista teurastamoista HK Agrin Outokummun teurastamo vastaanottaa Ylämaankarjaa. (Materiaalina liha)

4.3 Tuotteiden jatkojalostus

Tuotteiden jatkojalostaminen tapahtuu teurastamolla tai sen läheisyydessä sijaitsevassa lihanjalostamossa. Ylämaankarjan kasvattajat käsittelevät yleensä itse ainoastaan pakattua lihaa, koska pienet teurastamot ja lihanjalostamot ovat hinnaltaan ja yhteistyöhaluudeltaan kilpailukykyisiä verrattuna siihen, että kasvattaja alkaisi itse teurastaa ja jalostaa eläimistä saatavan lihan. Tämä on monesti mahdollisuus jo ammattitaidon puutteen vuoksi, mutta myös kustannukset nousevat erittäin korkeiksi pienteurastamoihin kohdistuvan byrokratian vuoksi. Ylämaankarjasta saadaan erilaisia tuotteita, kuten jauhe-lihaa, pata- ja keittolihaa, erilaisia paisteja, kyljyksiä, ulko – ja sisäfileitä, grillimakkaraa, nakkeja, palvia, suolalihaa, lihahyytelöä, leikkeleitä ja erilaisia säilykkeitä. (Lakeuden Highland.)

Ylämaankarjan liha on hyvää pihvilihaa, mikä johtuu eläimen hitaasta kasvusta, luonnonmukaisesta ravinnosta ja kylmästä kasvuympäristöstä. Liha on maukasta, lyhytsyistä, vähärasvaista ja se on tasaisesti marmoroitunutta. Marmoroitunut liha tarkoittaa, että lihassyiden välissä on tasaisesti rasvaa, joka tuo lihaan makua sitä ruuaksi valmistettaessa. Väriltään Ylämaankarjan liha on väriltään tummanpunaista. Lihan vähärasvaisuus tulee kevyen ja luonnonmukaisen ruokinnan seurauksena samoin pieni maku riistamaisuutta on peräisin laitumilla olevasta monipuolisesta ruuasta, jota Ylämaannauta syö. Verrattuna Ylämaankarjan lihaa muuhun naudanlihaan, on siinä vähemmän kolesterolia ja enemmän proteiineja. (Aarnio, Palonen 2006, 8.)

4.4 Myynti ja markkinointi

Ylämaankarjaa kasvattavat tilat vastaavat lähes poikkeuksetta itse lihan myynnistä ja markkinoinnista. Tämä tapahtuu yleensä myyntinä suoraan tilalta, eli suoramyyntinä. Tilalle on yleensä rakennettu pienimuotoinen myymälä, josta asiakas voi hakea tarvitsemansa lihat. Tiloilla harjoitetaan myös tukkumyyntiä, jolloin tuotteen ostaja on jo tarkasti tiedossakun eläintä lähdetään teurastamaan. Näin tukkumyyntiasiakas pystyy vaikuttamaan eläimen teurastamisajankohtaan, lihan leikkaamiseen ja jatkojalostukseen. Ylä-

maankarjan kasvattajalle vaivattomin tapa myydä eläimen liha on juuri tukkumyynti, erityisesti silloin kun myytävät lihamäärät ovat vielä pieniä.

Ylämaankarjanlihan markkinointi on hyvin pienimuotoista, koska myytävät lihamäärät ovat pieniä ja menevät hyvin kaupaksi jo ilman sen suurempaa markkinointia. On yleistä, että jo ennen kun eläin menee teuraaksi, siitä saatavat lihat ovat jo varattu. Lihaa markkinoidaan mm. Suomen Highland Cattle Club kerhosivuilla ja järjestön julkaisemassa vuosikirjassa, josta tila voi halutessaan ostaa esimerkiksi sivun kokoisen markkinatilan kohtuuhintaan, ja mainostaa tässä toimintaansa. Monella tilalla on käytössään omat internetsivut, jossa on kuvia tilasta ja eläimistä, sekä markkinapalsta myytävälle tuotteille. Paikallislehdet, luvalliset tienvarsimainokset sekä autoihin kiinnitettävät mainokset ovat yleisiä tilakohtaisessa markkinoinnissa.

Kuluttajat, jotka haluavat lähellä tuotettua, eettisesti ja ekologisesti kasvatettua nautaa, löytävät monesti tarvittavat ostokanavat, mikäli yrityksestä on tarvittava informaatio saatavilla. Tämä tarkoittaa internetsivuja ja mainoksia paikallis- ja alan lehdissä. Tämä ihmisryhmä, joka haluaa tietää, kuinka onnellisena heidän ostamansa nauta on elänyt, kasvaa maailmanlaajuisesti koko ajan, koska yleinen hyvinvointi taso nousee ja ihmisillä on entistä enemmän laittaa rahaa hyvään ja laadukkaaseen ruokaan ja myös aikaa ottaa selvää asioista. (Aarnio & Palonen 2006, 24.)

Markkinoitaessa lihaa kuluttajille, on heille hyvä kertoa että ylämaankarja ruokitaan ainoastaan karkearehulla, jolloin se muuttuu ihmiselle kelpaamattoman ravinnon pihvilihaksi. Tällöin myös jatkuvasti lisääntyvä keliakiasta kärsivien ihmisten joukko voi paremmin syödä Ylämaankarjaa ja monet suolistobakteerit eivät viihdy nautan elimistössä, mikäli se syö ainoastaan karkearehua. (Aarnio & Palonen 2006, 8.)

Ylämaankarjanlihan myynnissä ja markkinoinnissa on yhä paljon kehitettävää ja suurin ongelma jonka tuottaja kohtaa on suuren ylämaankarjan lihanmyyntiorganisaationpuuttuminen Suomen markkinoilta.

5 NIEMELÄN TILAN KEHITTÄMINEN

Niemelän tilan kehittämistä aloitettaessa on hyvä laatia SWOT- analyysi (kuvio 5). SWOT (strengths, weaknesses, opportunities, threats) on analyysi, jolla saadaan selvitettyä maatilayrityksen sisäisiä vahvuuksia ja heikkouksia sekä ulkoisia mahdollisuuksia

ja uhkia. Asiat asetetaan ruudukkoon, jossa vasen puoli kuvaa positiivisia asioita ja oikea puoli vastaavasti negatiivisia. Kun analyysi on tehty tarkasti harkiten, on sen pohjalta hyvä miettiä, kuinka maatilan vahvuuksia voidaan kehittää edelleen jatkossa, mahdollisia heikkouksia poistaa, todettuja mahdollisuuksia hyödyntää ja tilaan kohdistuvia uhkaavia tekijöitä torjua. (Kallio & Kuisma 2009, 193)

Vahvuudet <ul style="list-style-type: none"> - Lihan kysyntä - Motivaatio - Ammattitaito 	Heikkoudet <ul style="list-style-type: none"> - Pieni tila - Lähestulkoon nollassa aloittaminen - Liian hidas laajeneminen
Mahdollisuudet <ul style="list-style-type: none"> - Jalostueläimien kysyntä - Lopettavat tilat 	Uhat <ul style="list-style-type: none"> - Lisämaan riittävä saatavuus - Riittämätön rahoitus

KUVIO 5. Niemelän tilan SWOT analyysi Kallion ja Kuisman mukaan. (2009, 193)

5.1 Eläinten osto, myynti ja jalostus

Niemelän tila ostaa jatkossa joka vuosiemolehmiä ja sonneja. Emolehmien tulee olla kantakirjattuja, millä varmistetaan niiden olevan sopivaa sukulinjaa ja jalostuksellisesti riittävän korkeatasoisia. Emolehmät ostetaan mieluiten vieroituskäisenä, jolloin eläin on edullisempi hankintahinnaltaan ja näin pidempiaikainen investointi tilalle. Eri-ikäisiä sonneja ostetaan tarpeen mukaan. Lihasonneja valittaessa kiinnitetään huomiota lähinnä sonnien lihakuuteen ja hintaan. Eläinmäärää kasvatettaessa tulee varmistaa, että toistetaan erillään olevia kesä- ja talvilaitumia on riittävästi. Uusien eläinryhmien muodostaminen voi olla yllättävän vaikeaa, koska ylämaannautojen laumoissa vallitsee tarkka arvojärjestys ja pahimmassa tapauksessa lauman sisällä voi tulla kohtalokkaita taisteluita johtajuudesta, mikäli eläimet ovat tasavertaisessa asemassa. Onnettomuuksia voidaan ennalta ehkäistä siten, että laajennettaessa eläimiä pidetään useassa ryhmässä. Samoin eläimiä ostettaessa pyritään siihen, että ostetaan mahdollisimman monta eläintä samasta laumasta kerralla ja liitetään ne sellaiseen laumaan, jossa on joko huomattavasti nuorempia tai huomattavasti vanhempia nautoja. Näin uusien eläinten on helpompi joko heti

alistua tai ottaa lauman johtajuus. Myyjän kannalta on myös helpompi, jos hän saa myydä useamman eläimen- ja jopa koko lauman kerralla. Näin kuljetuskustannus Niemelän tilalle saadaan paljon edullisemmaksi kuin eläimiä yksitellen kuljetettaessa ja on myös mahdollista, että myyjä parhaimmassa tapauksessa antaa jopa paljousalennuksen.

Eläinmäärän kasvaessa on mahdollista, että Niemelän tila myy hiehovasikoita toimintansa aloittaville sekä toimintaansa laajentaville tiloille. Eläimien myynnissä on mahdollista tehdä myös vaihtokauppaa, jolloin hiehovasikoita tarvitseva yhteistyötila vaihtaa saman verran omia sonnivasikoitansa Niemelän tilan kanssa hiehovasikoihin.

Sonnivasikoiden myyntiin en usko olevan tarvetta, koska tilan toiminnan kehittäminen tähtää siihen, että tilan varsinainen toimeentulo tulisi lihan myynnistä.

Niemelän tila pyrkii omassa toiminnassaan siihen, että eläimien jalostusaste tulisi olemaan mahdollisimman korkea. Jalostuksellisesti Niemelän tilalla halutaan keskittyä ylämaankarjan rodun mukaiseen jalostamiseen, jolloin vaalitaan rodun alkuperäisiä ominaisuuksia. Lisäksi pyritään siihen, että eläimillä olisi hyvä perimä lihaksikkuuteen ja hyvään kasvuun.

5.2 Lihan myynti ja markkinointi

Lihan myynnissä Niemelän tila pyrkii tekemään tuotannon alussa yhteistyötä toisen Ylämaankarjan kasvattajan kanssa, jolla on valmiit suhteet teurastamoon ja jatkojalostajaan. Yhteistyön tulee alkaa riittävän ajoissa, jotta se onnistuu jo ensimmäisten eläimien mennessä teuraaksi. On myös tärkeää, että yhteistyöstä hyötyy sekä Niemelän tila, että yhteistyötila.

Ylämaankarjan kasvattajat ovathavainneet, että tilakohtaisen markkinoinnin onnistuessa saadaan asiakkaita helposti ja lihan kysyntä nopeasti suurempaa kuin sen tarjonta. Tästä johtuen Niemelän tilan tulee varmistaa jatkojalosteiden riittävyys ennen suurta markkinointia. Kun jatkojalosteita on riittävästi, Niemelän tila markkinoi tuottamaansa lihaa lähiruokana paikallisille kuluttajille. Markkinointi aloitetaan yhteistyötahoille, jotka ovat olleet edesauttamassa Ylämaankarjan kasvattamisen aloittamista Niemelän tilalla, sitten mahdollisesti ilmoittamalla tuotteista paikallislehdessä.

5.3 Rehuntuotantoalat ja laidunmaat

Niemelän tilalla on rehuntuotantoon 13 hehtaaria omaa peltoa ja mahdollisuus hankkia lisärehua ja laidunmaata lähialueen muilta viljelijöiltä. Laidunmaaksi kelpaavaa aluetta Niemelän tilalla on noin 31 hehtaaria, koska koko tilan metsäala on tarkoitus aidata laitumeksi. Osa laitumista saadaan rajoittumaan järveen, kuten kuva kuusi osoittaa. Ylämaankarja on ensiluokkainen laiduntaja ja monesti se muodostaa tietynlaisen symbioosin laitumensa kanssa, eli se sopii yhtä hyvin laitumelle kuin laidun sopii sille. Tämän vuoksi jopa metsälaitumien käyttö on mahdollista. (Suomen Highland Cattle Club 2008, 43).

Laidunlohkoja mietittäessä olisi hyvä, jos jokaiselle lohkolle saataisi järjestettyä jonkin verran metsään, jotta Ylämaannaudat pääsisivät aina tarpeen mukaan tuulen ja sateen suojaan, sekä hankaamaan itseään puita vasten. Laidunlohkoja tulee yhdellä eläinryhmällä olla useita, jotta laitumen pintapaine ei kasva liian suureksi ja aiheudu turhia hygieniariskejä. Varsinkin metsälaitumella kasvillisuuden uusiutuminen on hidasta, mikäli sen annetaan mennä huonoon kuntoon. (Aarnio & Palonen 2006, 12).

Niemelän tilalla rehuntuotantoalojen vähyyks tulee vastaan nopeasti karjamäärää kasvatettaessa. Tähän auttaa yhteistyö lähialueiden viljelijöiden kanssa, jotka ovat jo osoittaneet mielenkiintonsa omien kasvinviljelytuotteidensa myymiseen Niemelän tilalle kohtuulliseen hintaan. Vähäisen rehuntuotantoalan vuoksi Niemelän tilan tulee huomioida tuotantoa laajentaessa, että sen omista pelloista tulee ottaa kaikin keinoin paras mahdollinen sato sekä määrällisesti että laadullisesti kuitenkin kustannuksia tarkastellen. Peltojen vesitalous on tarkastettava ja tarvittaessa korjattava, mahdollista salaojitusta tulee harkita, kalkituksen tarve tarkastaa, samoin tulee huolehtia peltojen oikeanlaisesta lannoittamisesta. Pellon kasvukykyä ei kuitenkaan tule parantaa hinnalla millä hyvänsä, vaan kaikista tarvittavista parannustoimenpiteistä olisi hyvä tehdä etukäteen laskelmat, kuinka paljon parannus maksaa ja kuinka paljon lisätuottoa voi olla mahdollista saada.

KUVA 6. Niemelän tilan rantalaidunta. Aitatolppia laitettaessa mönkijä on hyvä apu. Valokuva Tomi Pylkkänen 2010.

5.4 Ruokinta

Ylämaankarjan rehunkäyttökyky on erinomainen. Se ei tarvitse ravintoarvoiltaan erinomaisia rehuja ja liiallinen ruokinta lisää rasvan muodostumista ihon alle ja sisäelinten ympärille. Tämä rasvoittuminen aiheuttaa monesti emolehmille hedelmällisyys- ja poikimisvaikeuksia. Hedelmättömyyden riski on suuri, koska munasarjojen, kohdun ja kohdunsuun ympärille kerääntyy rasvaa. Myös poikimahalvauksen riski on huomattavasti suurempi liian lihavilla emolehmillä. Laadultaan rehujen tulee olla hyviä, pilaantuneita rehuja ei saa syöttää. Ylämaankarjan ruokinnassa on tärkeää eläinten tarkkailu, koska ravinnontarve on kuitenkin hyvin eläinokohtaista. Kasvattajan tulee kuitenkin huomioida, että ylämaannauta lihoo kesällä ja laihtuu talvella, kuten kaikki muutkinluonnossa elävät märehitjät. Tämä painonmenetykset on kuitenkin mahdollista ehkäistä oikealla ruokinnalla, jolloin talviaikaan kylmällä eläimille tarjotaan ravintoarvoiltaan parempaa rehua. On mahdollista, että ylämaannauta keskeyttää kasvunsa kokonaan talven kylmimpinä ajan-

jaksoina, vaikka ruokinta olisi oikeanlainen. Ruokintapaikkoja tulisi olla eläimille riittävästi, koska kaikki lauman naudat syövät samanaikaisesti. (Helin 2005, 50.)

Perusrehuna Ylämaankarjalla käytetään keskikesällä korjattua kuivaa heinää tai vaihtoehtoisesti esikuivattua säilörehua. Kokoviljasäilörehun käyttö on myös mahdollista, mikä helpottaa tilan peltojen viljelykierron suunnittelemista (kuva 7). Olkea käytetään tasoittamaan perusrehujen ravinteikkuutta, koska olki on ravinneköyhää rehua, mutta eläin saa sillä kuitenkin suolistonsa täyteen. Perusrehujen ja oljen lisäksi ylämaankarjalle tulee antaa lisäkivennäisiä, joita tulee olla vapaasti saatavilla laitumilla. Myös suolakivien käyttö on suositeltavaa. Täysrehuja ja viljaa annetaan ainoastaan kaksi kuukautta ennen vieroitusta ja jatketaan puolitoistavuotiaaksi saakka. Päiväannos jokaista vasikkaa kohden on noin puolitoista kiloa päivässä ja laitumella tulee varmistaa, ettei vasikan emo pääse syömään vasikoiden lisärehuja. Pienen vasikan lisäruokinta on ensiarvoisen tärkeä, koska jos vasikan kasvu pysähtyy huonon ruokinnan takia jo heti alussa, on sitä mahdotonta korvata enää loppuelämän aikana ja näin ollen eläin voi jäädä jopa kitukasvuiseksi. (Aarnio & Palonen 2006, 11)

Laidun on ylämaannaudalle pääasiallinen ravinnon lähde kesällä. Laitumien kasvukyvystä ja uudistamisesta tulee huolehtia. Mikäli laidun kasvaa riittävästi, lisäruokintaa ei laitumelle tarvitse järjestää, ainoastaan yleiskivennäinen ja suola ovat suositeltavia. Kuivaa heinää ja olkea voi ylämaannaudoille tarjoilla vähän ennen laidunkautta, kun kasvava nurmi on voimakasta, sekä syksyllä kun nurmen tuottokyky ei ole enää riittävä karjan tarpeisiin. Tämä lisäruokinta laitumen tuotosvaiheen muutoksessa auttaa naudan pötsiä toimimaan kunnolla.

Ylämaannaudat ruokitaan hyvin yleisesti pyöröpaaleilla laitumille. Pyöröpaaliruokinnan etuna on se, että pyöröpaalien kuljettaminen kauempaa on helpompaa ja niiden ostaminen sekä hinnoittelu on helpompi toteuttaa kun rehumäärä on helposti yksilöitävissä. Pyöröpaalien käyttöä ylämaankarjan ruokinnassa puoltaa myös se, että kaikkiruokinnassa tarvittavat rehut, eli kuivaheinä, säilörehu, kokoviljasäilörehua ja olki saadaan korjattua samalla kalustolla. Ylämaannaudan kasvattajat keskittyvät peltoviljelyssä hyvälaatuisen heinän tuotantoon, mikä yleisimmin korjataan kuivaksi heinäksi. Rehun korjaaminen kuivaksi heinäksi on taloudellista, koska säilöntäainetta ei tarvita lainkaan ja mikäli tilalla on katos jonne paalit saadaan suojaan, myös paalien muovittamisesta aiheutuvat kustannukset jäävät kokonaan pois. Kuivanheinän tuotantoa puoltaa myös ulkoruokinta, jolloin kovilla talvipakkasilla normaali säilörehupaali jäätyy helposti. Kuivalla heinällä jäätymisongelmaa ei ole. (Aarnio & Palonen 2006, 13)

KUVA 7. Kaksivuotiaat Ylämaankarjan hiehot syksyllä syömässä kokoviljasäilörehua. Valokuva Tomi Pylkkänen 2010.

5.5 Rakennukset

Ylämaankarjan kasvattamiselle olennaista on, ettei siinä tarvita kalliita tuotantorakennuksia. Tarvittavia rakennuksia ovat ainoastaan makuu- ja ruokintakatokset. Makuukatoksen tulee antaa eläimelle tuulen ja sateensuojaa ja sinne tulee mahtua kerralla kaikki samalla laitumella olevat eläimet (kuva 8). Niemelän tila noudattaa kaikessa ylämaankarjalle kohdistuvassa rakentamisessa taloudellisuuden ja toimivuuden periaatetta siten, että rakennetaan edullisesti hyvää ja toimivaa. Kaikki suunnitellut rakennukset ovat yksinkertaisia ja helppoja rakentaa, jolloin tilan isäntäväki voi rakentaa kaikki tarvittavat rakennukset itse. Tilan vanha isäntä, Antero Pylkkänen on toiminut kokopäiväisenä rakennusalan ammattilaisena jo 30 vuotta, jolloin yksinkertaisten rakennelmien tekeminen onnistuu helposti. Ulkopuolista urakoitsijaa tarvitaan ainoastaankaivuu, sähkö ja lvi-töihin tarvitaan ulkopuolista urakoitsijaa. Rakentamisessa tulee ottaa käyttöön mahdollisuuksien mukaan kaikki jo valmiina olevat rakennukset ja miettiä, kuinka ne saataisi uudelleen hyötykäyttöön.

Niemelän tilan omistuksessa oleva toinen maatila on mahdollista hyödyntää niin, että sonnien kasvattaminen siirretään sinne. Tämä auttaa eläinryhmien hallinnassa, koska sonneja ja emolehmiä ei tule kasvattaa liian lähellä toisiaan. Tästä syntyy aiheetonta huutelua eläimien toimesta laitumelta toiselle ja aitauksista karkaamisen riski kasvaa huomattavasti. Tämä aiheuttaa pahimmassa tapauksessa sukusiitoksia, joita ei tule hyväksyä missään tapauksessa. Ainoa hoitokeino tähän on eläinlääkäriltä saatava raskauden keskeytyspiikki, joka keskeyttää emon raskauden. Tästä toiminnasta aiheutuu kustannuksia aitojen särkymisien, eläinlääkärin käynnin, lääkkeen ja menetetyn vasikan muodossa.

Sonnien kasvattaminen tällä erillisellä tilalla on mahdollista, koska sopivan kokoisten aitauksien tekeminen on helppoa. Tarpeen mukaan tilalle voi tehdä kolme kappaletta noin puolen hehtaarin tarhaa, joihin valetaan eläimien puhtaana pysymisen varmistamiseksi esimerkiksi maabetonipohja, joka on siitä saatavaan etuun nähden kannattava investointi. Maabetoni valmistetaan siten, että maanpinta tasataan, pintaan laitetaan pieni määrä betonia ja tämä sekoitetaan maahan jyrsimellä. Pinnan kuivuttua saadaan kova pohja, joka on helppo pitää puhtaana jopa traktorin etukauhalla. Sonnien kasvattamisessa käytettäviin aitoihin tulee kiinnittää huomiota, koska niiden tulee olla ehdottoman kestäviä. Sonneilla on tapana hangata itseään aitoja vasten, jolloin aitatolpilta vaaditaan jämykkyttä. Aitauksien sähköistäminen on yksinkertaista, koska tilalla on voimassa oleva sähköliittymä ja sopimus Savon Voiman kanssa.

Eläimien juomavesi saadaan tilalla sijaitsevasta lähteestä, mutta ennen veden ottamista lähde tulee huolellisesti puhdistaa, huolimatta siitä että kaivossa on kaivon renkaat. Vedenlaadun tarkistaminen vesianalyysin avulla on hyvä tehdä, samoin veden paineen riittävyys tulee varmistaa. Niemelän tilan käyttämät, lämmitettävät juomakupit ovat soitetuneet toimiviksi, mutta ne tarvitsevat oikein toimiakseen riittävän paineen vesiliitännästä (kuva 9). Näille kolmelle puolen hehtaarin tarhalle tulee kullekin rakentaa oma makuukatos, jotta sonnit voivat mennä katokseen sateen ja tuulen suojaan. Katokset kuivitetaan oljella ja mahdollisuuksien mukaan myös kuiviketurpeella. Ruokintakatoksien rakentaminen voi olla tarpeen, jotta eläimien ruokinnasta saadaan siistiä ja kaikki rehu tarkasti käytettyä.

KUVA 8. Ylämaankarjaa keskeneräisessä makuukatoksessa. Valokuva Tomi Pylkkänen 2010.

KUVA 9. Vesilinja laitumien juomakupeille. Valokuva Tomi Pylkkänen 2010.

5.6 Koneet ja kuljetuskalusto

Ylämaannautoja kasvattavalla tilalla ehdottomasti tärkein kone on etukuormaintraktori, jota tarvitaan pyöröpaalien kuljettamiseen, sekä makuu- ja ruokintakatoksien puhtaanapitoon. Niemelän tilalle on hankittu vuonna 2008 etukuormaajatraktori tilan muuhun toimintaan, kuten tien kunnossapitoon. Se on varustettu yleiskauhalla ja trukkipiikeillä. Paalien toimittaminen laitumille onnistuu, mutta toiminnan kehittyessä ja kuljetettavan paalimäärän kasvaessa on hankittava etukuormaimeen pyöröpaalipihti, jolla paalit saadaan tehokkaasti ja muovia rikkomatta kuljetettua laitumille. Paalipihtiä on tähän asti lainattu lähellä asuvalta viljelijältä tarpeen mukaan, lähinnä rehunkorjuu aikaan, jolloin paalien muovien on ehdottomasti pysyttävä ehjänä kuljetettaessa ne pellon reunaan odottamaan ruokintaa.

Niemelän tilan rehuntuotantokalustoa on paranneltu vuonna 2010 vastaamaan paremmin heinäntuotannon tarpeita. Tilalle on hankittu uusi Tempo 220 niittokone ja Elo 300 kelapöyhin (kuva 10). Näillä heinä saadaan kaadettua ja pöyhittyä kuivaksi ja sen

jälkeen karhotettua. Pyöröpaalainta ei ole ostettu, koska tilan naapuriviljelijä harjoittaa pyöröpaalaus urakointia ja hän tekee työn kohtuuhinnalla. Paalattavan heinän määrä on sen verran alhainen, ettei oman paalaimen ostaminen tilalle ole liiketaloudellisesti perusteltua.

Kuljetuskalustolla tarkoitetaan yleensä kuljetuskoppia, jota vedetään siihen sopivalla vetoautolla. Oman kuljetuskopin hankkiminen tulee ajankohtaiseksi sitten, kun tilan eläintenkuljetusten määrä on sen verran suuri että se pitkällä aikavälillä on edullisempaa kuin yhteistyökumppanilta vuokraaminen.

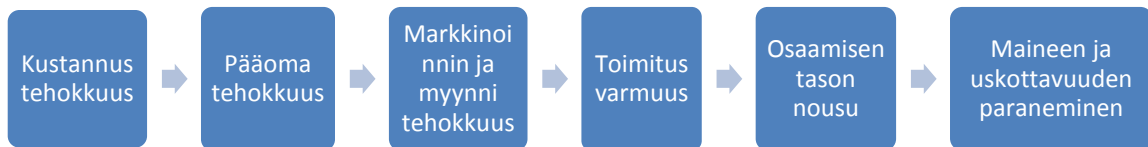
KUVA 10. Laitumen niittoa Niemelän kalustolla. Valokuva Tomi Pylkkänen 2010.

5.7 Yhteistyö

Kilpailukykyisiä yrityksiä tarkasteltaessa on huomattava, että ne toimivat yleensä yhteistyössä toisten yritysten kanssa. Yhteistyön tulee toimia niin, että molemmat yritykset hyötyvät. Yhteistyötä harjoittavat yritykset pitävät sitä tärkeänä ja sen tuomia mahdollisuuksia merkittävänä (kuvio 6). Yhteistyön eteen täytyy nähdä vaivaa, koska yhteistyökumppaneita on aina etsittävä aktiivisesti. Maatilan yleisimpiä yhteistyökumppaneita ovat muut maatalousyrittäjät, asiakkaat ja tavaroiden toimittajat. (Jokipii 2006, 77)

Niemelän tilan yhteistyömuotoja ovat pelto- ja metsäalueiden vuokraaminen sekä urakointi palveluiden käyttö. Myös toisten Ylämaankarjan kasvattajien kanssa tullaan tekemään paljon yhteistyötä mm. ostettaessa eläimiä, markkinoitaessa lihaa ja osallistuttaessa yhdistyksen toimintaan.

Yhteistyösopimukset on hyvä laatia kirjallisesti. Kirjalliset sopimukset eivät kuvaa epäluottamusta, vaan niiden avulla varmistetaan, että sovitut asiat pitävät paikkaansa. Esimerkiksi urakoitsijan kanssa tehtävään sopimukseen tulisi kirjata seuraavat asiat: kenen vastuulla työn tekeminen ja sen jälki on, millaiseen laatuun tulisi päästä, kuka hankkii tuotantotarvikkeet, paljonko työ maksaa ym. Tekemällä kirjalliset sopimukset onnistuu suuremmalla todennäköisyydellä paremmin, koska kaikkia sopimukseen kirjattuja asioita on jouduttu yhdessä miettimään jo ennen kuin työsuoritusta on tapahtunut (Enroth, Teräväinen & Österman 2003, 49)

KUVIO 6. Yhteistyön edut. (Enroth, Teräväinen & Österman 2003, 49)

5.8 Rahoitus

Niemelän tilalla rahoitusta tarvitaan tilan toiminnan laajentamiseen tähtäävissä investoinneissa. Tila tekee reaali- investointeja, mitä ovat eläimet, ruokintakatokset ja pelto- maa. Investoinnit ovat toiminnan kehittämisessä välttämättömiä, koska niiden avulla toiminnalle luodaan mahdollisuus.

Vuoteen 2010 asti Niemelän tilaa kehitettäessä tila on toiminut ainoastaan tulorahoituksen turvin, mistä johtuen kehittäminen on ollut hidasta. Niemelän tilan on käytettävä toiminnassaan myös ulkopuolista rahoitusta, mikäli se haluaa päästä tavoitteeseensa. Ulkopuolisena rahoittajana toimii pankki, jolta saadaan lainaa. Lainoille täytyy olla vakuudet, jotka realisoidaan rahaksi, mikäli velallinen ei pysty maksamaan lainojansa pois. Vakuuksina toimii yleensä asuintalo, lomamökki, rantatontti tai muu sellainen omaisuus, joka on helposti muutettavissa rahaksi. Myös henkilötakaus on mahdollinen, jolloin takaaja vastaa lainan maksamisesta takaamaansa summaan asti, mikäli velallinen ei suoriudu velvoitteistaan.

Tutkimuksien mukaan maatalousyrittäminen on hyvin pääomavaltaista toimintaa, koska yrittämiseen sitoutunut pääoma on suuri siitä saatavaan liikevaihtoon nähden. Yleisesti puhutaan, että pääoman kiertonopeus on alhainen, mikä tulee huomioida myös Niemelän tilan kehittämisessä. Investointeja tulee suunnitella, kannattavuutta arvioida ja rahoitustarve määrittellä huolellisesti ennen kuin investointeihin ryhdytään. (Kallio & Kuisma 2009, 100). Rahoitusriskiä saadaan pienennettyä, kun laina mitoitetaan hieman yli tarpeen, jotta yllättävissä tapauksissa, kuten kustannusarvion ylityksessä, ei tule välittömästi maksuvaikeuksia. Pääoman saamiseksi tulee miettiä myös käyttöpääoman riittävyys. Käyttöpääomaa tarvitaan päivittäisiin menoihin ja laskuihin.

Niemelän tilan rahoituksessa on huomioitava, että investointeja kannattaa jaksottaa eri vuosille, koska se pienentää ja auttaa hallitsemaan liiketaloudellisia riskejä. Investoinnin tekemisen jälkeen on tärkeää seurata kassavirran avulla, kuinka maksuvalmius kehittyy ja tarvittaessa siihen on reagoitava ja tehtävä korjauksia. (Enroth, Teräväinen & Österman 2003, 92)

5.9 Yrittäjän ammattitaito

Niemelän tilan yrittäjällä on tilan kehittämiseen vaadittava ammattitaito ja motivaatio. Hän on myös halukas oppimaan uusia asioita maataloudesta ja liiketaloudesta, eikä hän pelkää haasteita. Tulevalla isännällä on nykyaikainen ammattikorkeakoulu tason agrologi tutkinto ja hän on suuntautunut opinnoissaan liiketaloudelliselle puolelle. Hän osaa laatia kannattavuuslaskelmia, tuotantokustannuslaskelmia, laatia kirjanpitoa sekä tukihakemuksia ja ymmärtää verotuksen merkityksen liiketoiminnassa. Nämä kaikki ovat perusedellytyksiä kannattavalle liiketoiminnalle.

Käytännön osalta hänellä on työkokemusta kotitalalta ja suurelta lypsykarjatilalta, joissa työtehtävät ovat olleet monipuolisia ja kaikenkattavia. Työkokemuksen aikana eläinten käsittelytaito, peltoviljelyn ja koneiden hallitseminen on kehittynyt ja kokonaiskuva maataloudesta on muodostunut selkeäksi. Yhteistyö- ja tiedonhankintakyky on hyvä, jota tarvitaan nykymaaloudessa, kun asiat kehittyvät koko ajan nopeasti. Tärkeä asia, jota nykyään myös tarvitaan, on maatalan asioiden ajatteleminen uudella tavalla ja päivittäisten rutiinien jatkuva kehittäminen ja kyseenalaistaminen. Niemelän tilan mahdollisuuksia parantaa paljon se, että työvoima ei rajoitu ainoastaan koskemaan tulevaa isäntää, vaan tilan aiempi isäntä pystyy olemaan tilan hoidossa apuna päivittäin. Tilan aikaisemman isännän käytännön taito on hyvä ja se tulee ilmi erityisesti rakentamisessa, eläimien hoidossa ja koneiden käsittelyssä. Myös tulevan isännän vaimo tulee auttamaan paljon jokapäiväisessä toiminnassa, kuten eläimien hoidossa, terveydentilaan, ruokintaan, jalostukseen, tilan maisemallisuuteen, markkinointiin ja asiakaspalveluun liittyvässä työssä ja suunnittelussa. Näinollen teorian hallinta ja käytännön osaaminen täydentävät sopivasti toisiaan.

Yrityksissä halutaan panostaa osaamiseen, jota monesti korostetaan esitteissä ja myyntitilanteissa. Maatiloilla osaaminen esitetään monesti kokemuksena, esimerkiksi kuinka monta vuotta maatilalla on harjoitettu tiettyä toimintaa ym. Niemelän tilan kehittämisessä tarvittavia uusia ammattitaidon osa-alueita ovat johtamis- ja vuorovaikutustaidot sekä riskien arviointikyky. Yrittäjän ammattitaitoa ja osaamista voidaan kehittää sitten kun nykyinen osaamisen taso on selvitetty. Selvityksen jälkeen on määritettävä taso jonne halutaan ja lopuksi määritellä toimenpiteet, joilla sinne päästään. Maatilalla on myös sellaisia osaamisen osa-alueita, joiden on monesti kehityttävä nopeasti, kuten tukiehtojen muutokset ja tuotantoteknisten yksityiskohtien muutokset. Maatilayrityksellä tulisi olla pidemmän aikavälin suunnitelma, jotta tarvittava osaaminen olisi helpompi tunnistaa ja siihen osattaisiin varautua jo etukäteen, koska kovin syvällistä osaamista ei saada luoduksi muutaman päivän kursseilla. Kurssit tuovat täydennystä koulutukseen, mutta paras keino oppia on yhdistää teoria ja käytäntö yhteen ja muistaa seurata tuloksia. Itselläni Niemelän tilan isäntänä on tarkoitus kehittää tietoa tuotteiden suoramyynnistä, eläimien teurastamisesta, Ylämaankarjan rodun jalostamisesta ja syventää tietämystä maatalousyrityksen taloushallintoon. (Jokipii 2006, 58)

5.10 Eläinten käsittely ja välineet

Ylämaankarjan käsittelyyn ja toimintatapoihin on hyvä perehtyä kunnolla jo etukäteen, ennen kuin alkaa hankkia siihen tarvittavia välineitä. Lähinnä rodun pitkät sarvet tuotta-

vat hankaluuksia käsittelyssä ja se, että eläimet ovat tottuneet olemaan vapaana. Tämän vuoksi ylämaannautoja olisi hyvä opettaa riimuun jo pienestä vasikasta saakka ja jatkaa koulutusta aina aikuisikään saakka, koska silloin esimerkiksi mahdolliset eläinlääkärin käynnit sujuvat huomattavasti helpommin, samoin teuraseläimien lastaaminen ja laitumelta toiselle siirtäminen. Tämä tuo välittömästi kustannussäästöjä, kun työaikaa ei kulu turhaan. On myös huomattava, että jos emolehmiä pelkää hoitajaansa tai muita ihmisiä, se periyttää pelkonsa myös jälkeläisille ja mahdollisesti myös koko laumaan. Ammattitaitoisen kasvattajan tunnistaa monesti hänen otteistaan käsitellä karjaansa ja siitä, millaisen kontaktin hän saa omiin eläimiinsä. (Helin 2005, 33)

Niemelän tilalla pyritään heti alkuvaiheessa panostamaan siihen, että laidunkierrot kulksivat loogisessa järjestyksessä, jolloin eläinten siirtomatkat laidunlohkoilta toisille olisivat lyhyet. Näin säästetään huomattavasti työaikaa. Tilalle hankitaan alumiinisia irtoaitoja, joista on helppo rakentaa laitumelle eläimelle karsina, jolloin käsittely helpottuu esimerkiksi eläinlääkärin tullessa tarkastamaan eläintä. Eläinten sairastapauksissa irtoaidat ovat hyvät, jotta sairastunut eläin saadaan eristettyä muusta eläinlaumasta rakentamalla sille oma aitaus.

Ylämaankarjan käsittelyyn kuuluu olennaisesti seuraavat välineet ja toimet:

Keppi, jota käytetään, kun ylämaannautaa aletaan totuttaa ihmiseen. Se voi olla mikä tahansa riittävän pitkä ja paksu puinen keppi, joita löytyy helposti eläimien metsälaitumilta. Keppi auttaa erinomaisesti, koska ihmisen ei tarvitse päästä niin lähelle arkaa eläintä ja keppiin jää yleensä hajua toisesta eläimestä, kun sillä rapsuttelee ensin kesympää yksilöä. Ylämaannaudat ovat luonteeltaan uteliaita, jolloin kepin vieminen eläimen lähelle saa sen nopeasti haistelemaan ja tutkimaan sitä. Eläin saa kepin kärjestä huomattavasti enemmän itseensä pistekuormaa ja hankaus tuntuu voimakkaammalta ja miellyttävämältä eläimestä, koska paksun turkin ja nahkan hentoinen sively ei välttämättä riitä innostamaan eläintä. Keppiä käytetään monesti ihmisen ja ylämaannaudan väliseen viestintään niin, että sillä rapsutellaan eläintä ja kun sarviin kopautetaan, se tarkoittaa että rapsutus loppuu ja eläimen tulee siirtyä kauemmaksi. Tällainen viestintä on tarpeen ennen kaikkea silloin, kun karjamäärä samalla laitumella on suuri. Laumassa eläinten hoitajan tulee pitää johtajuus joka tilanteessa.

Harjaus, jossa Ylämaannautaa totutetaan ihmisen käsittelyyn ja samalla hoidetaan eläimen turkkia. Harjaus on hyödyllistä, koska emolehmiä harjatessa myös pienet vasikat oppivat huomaamaan, kuinka vanhemmat eläimet pitävät harjauksesta ja ettei siinä ole

mitään pelättävää. Myös eläimen päivittäinen tarkastaminen on hyvä tehdä harjaamisen ohessa.

Riimukoulutus on tärkeää aloittaa jo nuorelle eläimelle, jotta se oppii kulkemaan riimussa punnitushäkkiin ja eläinkuljetusperävaunuun. Vapaana luonnossa elävälle eläimelle voi kiinniottaminen olla järkytys, jos se tulee yhtäkkiä vaikkapa otettaessa eläintä kiinni eläinlääkäriin tarkistusta varten. Tämä on vaarallista myös eläinten hoitajalle, koska jopa perusluonteeltaan rauhallinen Ylämaannauta voi vauhuuntuessaan olla hyvinkin arvaamaton.

Irtoaidat ovat kätevä apuväline käsittelyyn silloin, kun eläimiä lastataan kuljetusperävaunuun. Niistä voi rakentaa nopeasti kujia, joita pitkin eläimiä sitten kuljetetaan tarvittavaan kohteeseen. Myös vasikoiden korvamerkintä on helppo suorittaa irtoaitoja apuna käyttäen, kun niillä rakennetaan kehä vasikan ympärille, jonka sisälle omaa vasikkaansa suojeleva emo ei pääse. Aitojen kiinnityksessä toisiinsa tulee olla tarkkana, ettei eläin ota irti niitä toisistaan sarvillaan. Irtoaidoissa kannattaa huomioida, että niitä on tilalla riittävä määrä. Aitoja tarvitaan vähintään 10 kappaletta ja muutamissa niistä on hyvä olla eläinlääkärille suljettava kulkuaukko, jotta hoitajan ei tarvitse kulkea aitaelementin yli ja se voi olla hankalaa, jos hoitaja loukkaa itseään eläimen kanssa työskennellessä. Irtoaitoja on helppo käyttää tarvittaessa myös eläinryhmien välissä, jos näyttää siltä, ettei kevyt sähköaitaus riitä.

Punnitus- ja hoitohäkit ovat yleensä kaksi eri versiota metallista valmistetusta häkistä. Punnitushäkki on kevytrakenteinen ja siihen on liitetty vaaka. Eläimen punnitseminen tapahtuu niin, että eläin ajetaan häkkiin, sen ovi suljetaan ja häkki nostetaan traktorin etukuormaajalla ilmaan. Punnitushäkin ja etukuormaimen välissä on vaaka, joka näyttää eläimen painon. Painon mittauksessa tulee huomioida vaakan taaraus, eli että vaaka huomioi häkin painon ja vähentää sen kokonaispainosta (kuva 11).

Hoitohäkki rakennetaan monesti huomattavasti vankemmin kuin punnitushäkki, jolloin se kestää paljon paremmin eläimen mahdollista heilumista hoidon aikana. Hoitohäkkiä tarvitaan kun eläintä lääkitään, sen haavoja tarkistetaan tai sorkat hoidetaan. Hoitohäkissä on mahdollisesti erilaisia apuvälineitä, jolla saadaan esimerkiksi yksi sorkka nostettua ilmaan tarkistusta tai hoitoa varten. Myös työvälinetelineet ja työvalot auttavat työtä. Sekä punnitus- että hoitohäkkien tulee olla mahdollisimman turvallisia eläimille, jotteivät ne vahingoita itseään teräviin rakenteisiin. Rakenteiden tulee olla myös avoimia, jotta eläimen on mahdollisimman mukava astella hoitoon ja tarvittaessa eläintä voidaan auttaa edestäpäin kevyesti vetämällä. Häkkien pohja tulee olla pitävä ja eläimelle tulee tarjota

mahdollisuuksien mukaan jopa rehua ja vettä eteen hoidon aikana, mikäli tämä sitä rauhoittaa. (Suomen Highland Cattle Club 2010, 80)

KUVA 11. Punnitushäkki ja vaaka. Valokuva Tomi Pylkkänen 2010.

5.11 Eläimien terveydenhuolto

Ylämaankarjan eläimet ovat yleensä terveitä, mutta hoitajan tulee kuitenkin tarkkailla niitä päivittäin. Terveystoimenpiteitä helpottaa tilalle hankittu hoitohäkki, jossa onnistuvat helposti tarvittaessa rokotukset, näytteenotot ja tutkimiset.

Mahdollisia Ylämaankarjalla esiintyviä terveysongelmia ovat:

Erilaiset loukkaantumiset, jotka johtuvat yleensä eläimien keskinäisestä nahistelusta ruokinta- ja juomapaikoilla sekä laitumilla olevista esteistä, joihin eläin voi särkeä itseään.

Utaretulehdus, joka on yleensä bakteerien aiheuttama tulehdus. Utaretulehdus voi aiheutua myös liiallisesta maidon tuotannosta tai siitä, että vasikka ei jostain syystä ime kaikkiaan vetimistä.

Taudit ovat yleensä ripulitauteja, jotka johtuvat yleensä pilaantuneista rehuista, huonosta juomavedestä tai ruokinnan muutoksista.

Poikima- ja laidunhalvaus on myös mahdollinen. Se johtuu eläimen kivennäistasapainon häiriöstä poikimisen yhteydessä.

Loiset. Loishäätö tulee antaa vähintään kerran vuodessa ja tarvittaessa useammin, koska eläimet jotka laiduntavat ympäri vuoden ovat alttiina sisä- ja ulkoloisille. Loisia esiintyy erityisesti kevättalvella, jolloin ulkoloishäätölääkkeen anto on erityisen tärkeää, ettei karva lähde ja iho hierry rikki. Niemelän tilalla loishäätölääke annetaan kaksi kertaa vuodessa, kevättalvella maaliskuussa ja loppukesästä elokuussa. Lääkitykseen käytetään Noromectin ainetta, jota annetaan 10 millilitraa jokaista 100 kilogrammaa kohden. Lääke valellaan eläimen selkärunkaa pitkin etulapojen takapuolelle. (Aarnio, Palonen 2006. 14)

Ympäri vuoden laiduntamisesta on terveydelle myös hyötyä, koska se on hyväksi eläimen sorkkaterveydelle. Eläimien hoitajan tulee kuitenkin tarkkailla sorkkaterveyttä ja tarvittaessa kutsua sorkkahoitaja paikalle, mikäli sorkissa havaitaan jotain normaalista poikkeavaa, tai jollain eläimellä tapahtuu sorkkien liikakasvu. Liikakasvu vaikeuttaa eläimen liikkumista ja rasittaa sorkkien niveliä. Sorkan asento muuttuu ja vaikka sorkan hoitaa tässä vaiheessa, sen asento ei välttämättä palaudu enää entiselleen. Pahimmillaan Ylämaannaudan yleinen terveydentila alenee ja tämän seurauksena myös tuotantoikä. Niemelän tilalla emolehmien sorkat hoidetaan kerran vuodessa ja sonnien tarvittaessa (kuva 12). Tämä edesauttaa emolehmien pitkää tuotantoikää. (Helin 2005, 55.)

KUVA 12. Ylämaankarjan sorkkien hoitoa. Valokuva Tomi Pykkänen 2010.

6 YLÄMAANKARJA JA LUONNONMUKAINEN TUOTANTO

Ylämaankarjan kasvattajat ovat kiinnostuneita luonnonmukaisesta viljelystä ja moni harkitsee siirtyvänsä tuottamaan luonnonmukaisia lihatuotteita. Tähän on selkeät perusteet, koska ylämaankarja elää jo muutenkin vaatimattomasti luonnossa ja tuotteista mahdollisesti saatava lisähinta motivoi harkitsemaan toiminnan muuttamista. Vaikeuksina luonnonmukaisessa tuotannossa on, että tilalla tulisi olla mahdollisimman paljon omaa peltoa, jotta koko karja saataisi ruokittua kotoisilla rehuilla. Myös muilta tiloilta rehuja voi toki hankkia, mutta niiden tulee olla myös luonnonmukaisessa tuotannossa. Myös luomuvälvontaan kuuluminen voi olla joillekin tiloille rasite, koska valvonta suoritetaan joka vuosi ja tilalla tulee olla kaikki asiat kunnossa. Asiansa hyvin hoitavilla, vastuuntuntoisilla Ylämaankarjan kasvattajilla tuskin on ongelmaa tässä asiassa.

Luonnonmukainen viljely vaatii hyvää ammattitaitoa, koska teollisia lannoitteita ja kasvisuojeluaineita ei saa käyttää. Peltojen lannoitus tulee suorittaa karjanlannalla sekä typpensitojakasveja viljelemällä. Peltojen hyvästä kasvukunnosta tulee huolehtia riittävällä

kalkitsemisella. Rikkakasvien torjunta tehdään mekaanisella torjunnalla, eli haraamalla kasvustoa, sekä laatimalla tilan pelloille viljelykierto.

Ylämaankarjan kasvattaminen ja sen teurastaminen on pienimuotoista toimintaa ja tämä toiminta luonnonmukaisessa muodossa vielä harvinaisempaa, joten luomuvalvonnassa olevia teurastamoita voi olla vaikea löytää. (Suomen Highland Cattle Club 2010, 105). Niemelän tilan mahdollisuudet luonnonmukaiseen tuotantoon siirtymisessä ovat hyvät, mikäli markkinatilanne osoittaa, että ylämaannaudan luomulihalle on kysyntää. Luonnonmukaiseen tuotantoon siirtyminen tulee ajankohtaiseksi vasta sitten, kun eläinmäärä saadaan kasvatettua tavoitetasolle noin 100 eläinyksilöön, tilan omat pellot hyvään kasvukuntoon ja tuotantosopimukset riittävän pitkiksi ja luotettaviksi. Luonnonmukainen tuotanto kiinnostaa minua, koska myytävästä lihasta pystyy pyytämään parempaa hintaa, tila saa paremmat tuet toiminnalleen ja luonnonmukaisen tuotannon kysyntä kasvaa koko ajan.

7 MAKSUVALMIUSLASKELMA

7.1 Yleistä maksuvalmiuslaskelmasta

Maatiloille laaditaan erilaisia suunnitelmia ja laskelmia, joista yksi tärkeimmistä on maksuvalmiuslaskelma. Tärkeimpiä käsitteitä toimintaa suunniteltaessa ovat kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus. Kannattavuuden vaikutus tulorahoitukseen on merkittävä, joten se on maksuvalmiuden merkittävin tekijä. Yrityksen kannattavuuden ollessa hyvä, se tuottaa hyvin tulorahoitusta ja tilan maksuvalmius muodostuu paremmaksi. Kannattavuuden ollessa heikko, yrityksen täytyy korvata tämä tulorahoitus yleensä lainaa ottamalla, mikäli yrittäjällä ei ole varaa tehdä lisäsijoituksia tilan toimintaan.

Maatalousyrityksen velkaantuessa sen vakavaraisuus heikkenee. Näin ollen maatilaa kehitettäessä on tärkeää huolehtia sen kannattavuudesta. On kuitenkin mahdollista, että vaikka maatilán toiminta olisi kannattavaa, sen maksuvalmiuden tai vakavaraisuuden romahtaessa sen toiminta voi keskeytyä. On myös mahdollista, että huonosti kannattava maatalousyritys voi jatkaa toimintaansa käyttämällä tilan muita likvidejä varoja, kuten myymällä metsää. Tällaisella pohjalla oleva maatalousyritys lopettaa toimintansa nopeasti, koska kannattamaton toiminta kuluttaa tilaan sijoitetut pääomat. (Viitala, H. 2011)

7.2 Niemelän tilan maksuvalmiuslaskelma analysointi

Niemelän tilan maksuvalmiuslaskelma on esitetty kokonaisuudessaan liitteessä 1. Maksuvalmiuslaskelman oletama on, että sukupolvenvaihdosta tilalle ei ole tehty. Tämä johdetaan siitä, että sukupolvenvaihdos on monivaiheinen prosessi, johon liittyy monimutkaisia laskelmia ja verotuksen tarkkaa suunnittelua, joten se on jätetty pois laskelmista.

Tutkittaessa Niemelän tilan maksuvalmiuslaskelmaa, huomataan, että toiminnan ensimmäiset vuodet ovat talouden kannalta hyvinkin raskaita. Toimintaa aloitettaessa suuri osa taloudellisesta panoksesta kohdistuu tilan eläinmäärän kasvattamiseen ja tuotantovälineisiin.

Epävarmuustekijöinä laskelmassa ovat maataloustukien arvioitu aleneminen. Vuoteen 2013 saakka tukien määrä pysyy oletettavasti samalla tasolla kuin se on vuonna 2010, mutta sen jälkeen tukiin kohdistuu huomattava epävarmuus, koska maataloustukien maksuperusteet ja määrät voivat muuttua uudella EU:n ohjelmakaudella. Niemelän tilan riippuvuus tuista on suuri, koska emolehmätuotannon kannattavuus perustuu suurilta osin nimenomaansaatuihin eläintukiin. Esimerkiksi jos Niemelän tilan saamat tuet laskevat vuonna 2013 kokonaisuudessaan 30 %, tarkoittaa se, että tilan kannattavuuskerroin laskee -0,51:stä jopa -1,01:een. Eli omalle työlle ja pääomalle ei saada korvausta. Viimeisen laskentavuoden aikana tilan saamien tukien ollessa korkeimmillaan, laskee kannattavuuskerroin vastaavasti 3,11:stä 2,67:een.

Tilan tukiriippuvuutta voidaan vähentää panostamalla lihan suoramyyntiin, jolloin suuri osa tilan tuloista saadaan suoraan asiakkailta. Tällöin mahdollinen maataloustukien aleneminen ei vaikuta kannattavuuteen niin voimakkaasti.

Laskelmassa oletetaan, että inflaatio pysyy sekä tulojen- että menojen suhteen vakaana ja samana kuin laskentahetkellä. Niemelän tilan tuloja tutkittaessa huomataan, että koneurakointitulot pysyvät samana koko yhdeksän vuoden ajan. Tähän liittyy kuitenkin epävarmuustekijä, koska ei voida olla varmoja, säilyykö urakointimäärä samana nykyisessä kovassa hintakilpailussa. On myös mahdollista, että urakointia lisätään, jos tilalle hankitaan sellaista kalustoa, jolla on järkevää tehdä työtä myös tilan ulkopuolelle. Maksuvalmiuslaskelmassa tätä vaihtoehtoa ei ole kuitenkaan huomioitu, vaan koneinvestoinnit ovat koko laskenta-ajalle varsin maltilliset.

Puunmyyntitulot ovat tilan liikevaihtoon nähden varsin suuret vuosina 2012 ja 2014. On kuitenkin vaikeaa arvioida, tapahtuuko puunmyynti juuri kyseisinä vuosina ja mikä on puunmyyntihinta tuolloin. Myös hakkuupalstalta saatava puumäärä voi heittää metsäsuunnitelmassa tehdystä arviosta. Muuta yritystoimintaa maksuvalmiuslaskelmaan ei ole laadittu, koska vuonna 2011 ei ole aikomusta aloittaa muuta toimintaa.

Niemelän tilan menoissa suurimpia epävarmuustekijöitä ovat tuotantopanoksien hintojen muutokset tulevaisuudessa. On kuitenkin syytä olettaa, että hinnat ovat nousussa. Kun tilan eläinmäärä kasvaa, voi olla mahdollista, että jo laskentakauden loppupäässä voidaan joutua tilalle palkkaamaan lisätyövoimaa, jota ei kuitenkaan ole laitettu maksuvalmiuslaskelmaan. Kun Niemelän tila saa lisämaata viljelykseen vuosina 2014 ja 2015, voi olla mahdollista, että pelloille joudutaan tekemään oletettua suurempia perusparannuksia, jotka tuovat lisäkustannuksia. Tällaisia voivat olla esimerkiksi ojien kaivuukustannukset ja salaojien puhdistamiset. Myös peltoviljelyn ja tuotantopanoksien rahdin kustannukset nousevat ja määrän arviointi on hyvin hankala ennustaa laskelmassa kun polttoainehinnan nousu on huomaa nykyisin. Kotieläinten ostojen menot voivat olla epärealistisia, koska ostettavien eläimien hintaa ja määrää on hankala ennustaa viisi vuotta etukäteen. Maksuvalmiuslaskelmaa laadittaessa tulee hyväksyä se, että tulevaisuuteen kohdistuvassa suunnittelussa on huomattavan paljon epävarmuutta, joka tulee tiedostaa investointi päätöstä tehdessä.

Mitä Niemelän tilan maksuvalmius kestää tilan toimintaa kehitettäessä? Laskelmassa on haettu optimaalisin kehittämistie, jolloin maksimoidaan tilalta saadut tulot ja minimoidaan tilan menot. Lainarahaa pyritään käyttämään maltillisesti ja lainat maksetaan mahdollisimman nopeasti pois. Jos laskelmaa kokeillaan esimerkiksi niin, että lihasta saatava kilohinta putoaa vuonna 2016 kolme euroa per kilo, vaikuttaa se tilan tunnusluvuissa siten, että kannattavuuskerroin putoaa 2,4:stä 1,91:een. Toiminnan alussa tällainen hintamuutos olisi huomattavasti kohtalokkaampi, koska vuoden 2011 kannattavuuskerroin on -0,75 ja lihan hinnan alentuessa kolme euroa kilo putoaa kannattavuuskerroin -0,98:een. Tunnuslukuja tarkasteltaessa on positiivista, että Niemelän tilan kehittämisen aikana yrittäjätulo on kokoajan nouseva. Vuodet 2014 ja 2015 ovat tilan tuloksen kannalta merkittävät, koska tila saa viljelykseen lisää peltoa ja talouden kohentamiseen saadaan lisätuloja myymällä metsää. Vuoden 2015 jälkeen tilan talous alkaa tasaantua.

8 PÄÄTELMÄT JAPOHDINTA

8.1 Ylämaankarjan kasvatuksen haasteet ja mahdollisuudet Niemelän tilalla

Niemelän tilan isäntäväellä on monenlaista ammattiosaamista sekä teoriassa että käytännössä, jolloin tilan menestyksellinen kehittäminen on mahdollista. Niemelän tilan mahdollisuus sen pinta-alan pienuudesta huolimatta on siinä, että kaikki lähinaapurit ovat lopettaneet karjanpidon ja ovat siirtyneet lähes poikkeuksetta kasvinviljelytilaksi. Näin ollen lähialueelta on mahdollisuus saada ostettua ja vuokrattu lisäpeltoa, mutta myös kasvinviljelytuotteiden alhainen markkinahinta kannustaa lähitiloja siihen, että tuotteet ovat kannattavampaa myydä suoraan lähialueen karjatilalle.

Niemelän tila tarjoaa lähialueen kasvinviljelytiloille tämän mahdollisuuden ja tuotteitaan myyvä tila voi saada tuotteistaan jopa parempaa hintaa kuin markkinoilta. Parempi hinta perustuu siihen, että rahdin osuus rehuja ostaessa on yleensä suuri, kuljetettiin rehu sitten omalla tai kuljetusyrityksen kalustolla. Tuotaessa rehu lähialueelta on rahti edullinen ja parhaimmassa tapauksessa rehu voidaan korjata Niemelän tilan toimesta omalla kalustolla jopa suoraan myyjän pellolta.

Suuri mahdollisuus Niemelän tilalle on lähi- ja luomuruoan lisääntynyt kysyntä Suomessa. Myös ekologisesti ja eettisesti kasvatetun lihan- jollaista ylämaankarjan kasvatusta nimenomaan on - kysyntä kasvaa koko ajan. Koska ruoan terveysvaikutusten merkitys on korostunut niin tutkimuksen, neuvonnan ja tiedotuksen avulla kuluttajien keskuudessa on vähärasvainen ja terveellinen ylämaankarjan liha mielenkiintoinen vaihtoehto ko. kuluttajaryhmille.

Niemelän tilan haasteena on toiminnan verraten suuri maataloustukiriippuvuus, jota tulisi vähentää esimerkiksi kehittämällä tilalta tapahtuvaa lihan suoramyyntiä. Myös alkutoiminnan investoinnit ovat liikevaihtoon nähden suuria ja ovat hankalia toteuttaa ilman lainanottamista. Tilan lähialueella olevien viljelijöiden kanssa mahdollisesti tehtävät peltonvuokra- ja rehuntuotantosopimukset tuovat oman haasteensa toimintaan, saako Niemelän tila sellaisia sopimuksia aikaiseksi, joka tyydyttää sen tarpeen? Tätä haastetta voidaan hallita niin, että yhteistyökumppaneiden kanssa laaditaan riittävän pitkiä, yli viiden vuoden mittaisia yhteistyösopimuksia.

Niemelän tilan pieni peltopinta-ala on riski, koska tilan rehuntuotanto on optimoitu niin, ettei ylimääräistä rehua juurikaan tuoteta. Tämä voi olla tilan toiminnalle kohtalokasta silloin, jos tulee sateinen kesä ja heinäsaato jää pieneksi. Myös lannanlevitykseen tarvittava peltoala on pieni ja voi olla että laskentakauden loppupäässä joudutaan paikallisten kasvinviljelytilojen kanssa tekemään lannanlevityssopimuksia.

8.2 Kannattavuuden analysointi

Niemelän tilan kehittämisen kannattavuus osoittautui hyväksi maksuvalmiuslaskelman perusteella. Keskeiset laskelmaan vaikuttavat muuttujat, jotka vaikuttavat tehtyyn maksuvalmiuslaskelmaan ovat lihan hinta, tukien määrä, eläinmäärä ja viljelypinta-ala.

Ylämaankarjan kasvattamisen kannattavuus perustuu siihen, että eläimet ovat pitkäikäisiä, jolloin karjan uudistuskustannus jää pieneksi ja yksi emolehmä voi poikia jopa yli 10 kertaa. Myös tilan eläinpääoma on suurempi, koska Ylämaankarjan eläimet ovat arvokkaampia kuin tavanomaiset naudat. Ruokintakustannus jää Ylämaankarjaa kasvatettaessa pieneksi huolimatta siitä, että kasvatusaika lihaksi kasvatettavalla eläimellä on noin vuoden pidempi kuin tavanomaisella, lypsyrotuisella sonnilla. Myös pienet investoinnit, vähäinen konekanta ja lihasta saatava hyvä hinta parantavat osaltaan kannattavuutta.

Niemelän tilan kannattavuus voi heikentyä merkittävästi, mikäli lihan hinta tai eläintuet alenevat huomattavasti. Tuotannon alkuvaiheessa on huomattava, että tuotanto on saatava mahdollisimman nopeasti tavoitetasolle, jolloin tilalle alkaa kertyä lihanmyyntituloja. Yllättävät menot toiminnan kehittämisvaiheessa voivat olla kohtalokkaita, koska ne heikentävät nopeasti kannattavuutta ja voivat olla suuriakin menoeriä.

8.3 Niemelän tilanmenestymisen edellytykset

Niemelän tilan menestyminen edellyttää, että toimintaa kehitetään tasaisesti joka vuosi ja että toiminnan kehittämisen päämäärä on kaikille tilaa kehittäville henkilöille selkeä. Maksuvalmiuslaskelman tekeminen osoitti, että visioni Niemelän tilan kehittämisen suhteen on todella realistinen, mutta toteuttaminen vaatii vielä tarkkaa suunnittelua. Laskelmassa huomaa, että tilan toiminnan alkuvaiheessa yksityistalouden tulot esittävät suurta

roolia tilan tuloissa, kun taas vuonna 2019 ne on poistettu kokonaan ja talous on siitä huolimatta tasapainossa.

Menestymisen edellytyksenä on, että saadaan hyviä yhteistyökumppaneita sekä kasvinviljelytiloista, että toisista ylämaankarjan kasvattajista. Niemelän tilalla tulee olla yhteistyökumppaneita eri puolilla Suomea, jolloin ylämaankarjan kasvattamisen ja sen ympärillä olevan toiminnan kehittymisestä saadaan mahdollisimman laaja ja oikea kuva. On myös tärkeää, että Ylämaankarjan hyvin alkuun lähtenyt jalostuseläinten- ja lihan myynti Suomessa jatkaa nousuaan ja että lihalle saataisi koko maanlaajuinen jälleenmyyntiorganisaatio. Tämä helpottaisi huomattavasti uuden tilan pääsyälihamarkkinoille sekä lisäisi Ylämaankarjan kasvattajien määrää Suomessa.

Ylämaankarjan mahdollisuus suomalaisessa maataloustuotannossa yhdistettynä Niemelän tilan yrittäjien motivaatioon ja ammattitaitoon sekä tilan monimuotoinen ja yritteliäs historia antavat toivoa siihen, että tilalla on hyvät mahdollisuudet panostaa ylämaankarjan kasvattamiseen. Laadittu maksuvalmiuslaskelma osoittaa, että Niemelän tilaa on mahdollista kehittää niin, että tilan isännän on mahdollisuus saada ylämaankarjan kasvattamisesta toimeentulo vuoteen 2019 mennessä.

LÄHTEET

Painetut lähteet:

Aarnio, V., Palonen, R. 2006. Highland Cattle. 2. Painos.

Airaksinen, T., Vilkkä, H. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki. Tammi.

Ala-Orvola, L., Jokela, E. 1999. Aktiiviviljelijöiden tuotantoon ja toimeentuloon liittyvät suunnitelmat. Helsinki. Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos.

Haapanen, M., Heikura, J., Leino, K. 2004. Maatila liikeyrityksenä. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Helin, J., Teräväinen, H., Valros, A. 2005. Hyvinvoiva tuotantoeläin. Keuruu: Otava Kirjapaino Oy.

Hirvijoki, M., Heikinmaa, S. Knuutila, K. 2003. Rahoitustukea saaneiden tilojen talous, suunnitelmien toteutuminen ja tulevaisuuden suunnitelmat. MTT:n selvityksiä. N:o161. Helsinki: MTT taloustutkimus.

Jokipii, P. 2000. Laatutyöllä tuloksiin. Tieto tuottamaan. N:o 89. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Jokipii, P.2006. Maatilyrityksen kilpailukyky. Tieto tuottamaan. N:o 112. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Kallio, J., Kuisma, A. 2009. Yrittäminen maatilalla. Helsinki: Opetushallitus

Kuhmonen, T. 2008. Inhimillinen pääoma ja yrittäjyys – esimerkkinä maatilyritysten uuden liiketoiminnan käynnistäminen. N:o 171/2008. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Källander, I. 1993. Luonnonmukainen maanviljely. Helsinki: kirjayhtymä. Heikki Koskimies. (toim.)

Lehtinen, U. 2009. Lähiruokaa markkinoille. Oulu. Oulun yliopistopaino.

Riusala, K., Siirilä, H. 2009. Monialayrittäjyys maaseudun mahdollisuutena. N:o 129. Vaasa: Vaasan yliopisto, Levon instituutti. Pekka Peura (toim.)

Suomen Highland Cattle Club. 2008.Vuosikirja. Suomen Highland Cattle Club ry.

Suomen Highland Cattle Club. 2010.Vuosikirja. Suomen Highland Cattle Club ry.

Viitala, H. 2010. Maksuvalmiuslaskelma.

Painamattomat lähteet:

Highland Cattle. Suomen Highland Cattle Club. [Viitattu 19.4.2010]. Saatavissa: <http://www.highlandcattle.fi/historia.php>

Highland Cattle. Highland Cattle Society. [Viitattu 3.5.2010]. Saatavissa: <http://www.highlandcattlesociety.com/>

Hoffren, P. 2011. Suullinen haastattelu Niemelän tilan historiasta.

Kotieläimien lukumäärät ja niiden kehitys. [viitattu 13.1.2011] Saatavissa:
<http://www.maataloustilastot.fi/tilasto/36>.

Koivikon Opetusteurastamo Oy. [Viitattu 20.2.2011]. Saatavissa:
<http://www.kotikarjala.fi/teurastamo.htm>

Kuisma J. Mihin maalla asuminen perustuu. Suomen maatalousmuseo Sarka. [Viitattu 20.4.2010]. Saatavissa: <http://www.sarka.fi/index.asp?yv=9&av=229&as=230&kieli=1>

Lihantuotanto Suomessa.[viitattu 13.1.2011]. Saatavissa:
<http://www.maataloustilastot.fi/tilasto/7>

Materiaalina liha. [Viitattu 29.1.2011]. Saatavissa:
http://materiaalinaliha.net/images/stories/JUTTUSARJA/MateriaalinaLIHA_osa4.pdf.

Ohjeet kehittämissuunnitelman laatimiseen. Maa- ja metsätalousministeriö. [Viitattu 20.4.2010]. Saatavissa:
<http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/maatalous/maataloustuotanto.html>

SWOT-analyysi. Wikipedia. [Viitattu 21.4.2010]. Saatavissa:
<http://fi.wikipedia.org/wiki/SWOT-analyysi>

Ylämaankarjasta saatavia lihajalosteita. Lakeuden Highland.[Viitattu 20.2.2011].Saatavissa:
<http://www.lakeudenhighland.fi/prod03.htm>

LIITTEET

Liite 1. Niemelän tilan maksuvalmiuslaskelma

Taloussuunnitelma, menetelmänä MAKSUVALMIUSLASKELMA

Maatila: **Niemelä**

Laatinut: **Tomi Pylkkänen**

Pvm: **29.4.2011**

2010

Laskentakausi

Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
-------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Yrittäjäperheen työmäärä ja palkkavaatimus

Yrittäjäperheestä työskentelee yr.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Työaika / hlö / vrk	1,00	1,50	1,50	1,50	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	6,00
Työpäiviä vuodessa	365	365	365	365	365	365	365	365	365	365
Yrittäjäperh. työaika h/vuosi	365	548	548	548	730	1 095	1 460	1 825	2 190	2 190
Työtunnin hinta, €	13,90	13,90	13,90	13,90	13,90	13,90	13,90	13,90	13,90	13,90
Yrittäjäperh. palkkavaatimus	5 074	7 610	7 610	7 610	10 147	15 221	20 294	25 368	30 441	30 441

Kotieläintuotanto

Eläinmäärä, päätuotanto	0,00	2,00	4,00	5,00	7,00	10,00	11,00	17,00	22,00	26,00
Tuotos	340	340	340	340	340	340	340	340	340	340
Tuotanto yhteensä	0	680	1 360	1 700	2 380	3 400	3 740	5 780	7 480	8 840
Päätuotteen hinta, €	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
Tuotto, €	0	4 760	9 520	11 900	16 660	23 800	26 180	40 460	52 360	61 880

Peltoviljely

Pinta-ala yhteensä, ha	13,00	13,00	13,00	13,00	20,00	28,00	28,00	28,00	28,00	28,00
josta vuokrattua, ha	1,00	1,00	1,00	1,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
omaa peltoa, ha	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00

Inflaatio

Tulojen inflaatio	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Menojen inflaatio	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %

Taustatietoja maatilayrityksestä ja suunnitellusta investoinnista

Suunniteltu investointi

Ylämaankarjan kasvattamisen laajentaminen. Toiminnan on tarkoitus laajentua niin, että tilalta saadaan myytyä teuraaksi kaksi sonnia kuukaudessa, jolloin isännän on mahdollista saada tilalta toimeentulo.

Viljelijät

Tomi Pylkkänen, vuonna 2011 valmistunut Agrologi.

Pelto

Tilalla on omaa peltoa 13 hehtaaria. Vuonna 2014 tilan naapurilla loppuu vuokrasopimus toisen viljelijän kanssa, jolloin Niemelän tila saa vuokralle lisäpeltoa 7 hehtaaria.

Metsä

Metsää tilalla on noin 14 hehtaaria, joka otetaan mahdollisesti metsälaidun käyttöön kokonaisuudessaan Ylämaankarjan kasvatuksen kehittyessä. Sitä ennen hakkuutuloja on mahdollista saada metsäsuunnitelman mukaan noin 10400€

Maitokiintiö

Konekanta ja rakennukset

Konekanta ja rakennukset vastaavat hyvin Ylämaankarjan kasvattamisen tarpeisiin. Tilalla on etukuormaintraktori, tarvittavat heinäkorjuu koneet ja nurmikasvuston uudistamiseen tarvittavat koneet.

Kotieläimet

Tilalla on vuonna 2010 hankittu viisi Ylämaankarjan hiehoa emolehmäksi ja kaksi sonnia lihantuotantoon. Vuoden 2011 alusta tilalle hankitaan siitossonni. Tilan ensimmäiset Ylämaankarjan vasikat syntyvät vuoden 2012 keväällä. Lihan hintana laskelmassa on käytetty 7€/kilo, koska se on vakiintunut keskihinta myytäessä Ylämaankarjaa lihaksi ja hinnasta on poistettu rahti- sekä teurastuskustannukset.

Työmäärä

Tilan työmäärä on toimintaa aloitettaessa pieni, joten kapasiteettia tilan toiminnan laajentamiselle on hyvin. Keskimäärin työtä tulee 2h/ vrk, joka sisältää kesän työhuiput peltotöiden ja laitumien perustamisen suhteen. Talvella työaika kuluu eläimien ruokintaan ja kylmimmillä keleillä juottamiseen. Myös eläimien kesyttämiseen menee työaika.

MAKSUVALMIUSLASKELMA		Sisältys	Ohjeet	Maksuvalmius	Verot	Lainat	Investoinnit	Grafiikka	Analyytiikka	Lisätietoja	
	Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Maatalouden tulot		13 169	24 023	28 929	33 193	45 415	84 437	90 291	110 423	125 733	140 221
Maatalouden menot		21 122	32 816	29 364	32 303	41 817	44 613	46 337	52 992	54 766	57 884
Maatalouden tulot - menot		-7 953	-8 792	-435	890	3 599	39 824	43 954	57 431	70 967	82 337
Metsätalouden tulot		0	0	13 046	0	23 583	0	0	0	0	0
Metsätalouden menot		281	281	3 041	281	1 541	281	281	281	281	281
Muun yritystoiminnan tulot		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muun yritystoiminnan menot		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yritystoiminnan tulot - menot		-8 234	-9 073	9 570	609	25 641	39 543	43 673	57 150	70 686	82 056
Yritystoiminnan korko- ja rahoitustulot		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yritystoiminnan korko- ja rahoitusmenot		0	0	800	2 920	4 139	3 589	3 029	2 460	1 880	1 520
Yritystoiminnan osuus veroista		0	0	1 960	2 940	3 920	13 535	8 866	15 579	22 958	25 163
Yritystoiminnan tulorahoitus		-8 234	-9 073	6 810	-5 251	17 581	22 420	31 777	39 111	45 847	55 373
Yritystoiminnan lainojen lyhennykset		0	0	2 000	8 619	12 800	12 990	13 190	13 400	9 000	9 000
Yritystoiminnan kassajäämä		-8 234	-9 073	4 810	-13 870	4 781	9 429	18 587	25 711	36 847	46 373
Yksityistalouden tulot		35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	20 000	20 000	20 000	0
Yksityistalouden osuus veroista		9 800	9 800	7 840	6 860	5 880	13 535	5 911	6 677	5 740	0
Yksityistalouden lainojen korot		0	4 800	4 560	4 320	4 080	3 840	3 600	3 360	3 120	2 880
Yksityistalouden lainojen lyhennykset		0	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Yksityistalouden muut menot		134 200	20 200	20 200	20 200	20 300	20 300	20 300	20 300	20 300	20 300
Koko talouden kassajäämä		-117 234	-14 873	1 210	-16 250	3 521	754	2 776	9 374	21 688	17 193
Maatalouden investoinnit (netto)		658	1 201	31 446	41 660	7 271	4 222	4 515	5 521	11 287	7 011
Maatal. investointiavustukset		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Metsätalouden investoinnit		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muun yritystoiminnan investoinnit		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yksityistalouden investoinnit		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Käyttöpääoman (ei tuotevar.) muutos											
Lainojen nostot		120 000	20 000	50 000	40 000	0	0	0	0	0	0
Talletusten nosto/teko											
Myyntien arvonnalisäverot		1 230	2 089	5 416	2 433	8 475	7 867	8 475	10 515	11 878	13 484
Ostojen arvonnalisäverot		4 299	7 075	13 819	6 961	10 588	9 994	10 287	12 017	13 621	13 327
Alv-palautustulo		0	3 069	4 986	8 403	4 529	2 113	2 128	1 812	1 502	1 743
Alv-tilitysmeno		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ylijäämä / alijäämä		-962	2 009	16 347	-14 036	-1 334	-3 482	-1 422	4 163	10 160	12 082
Kassavarat 31.12.		-962	1 047	17 394	3 358	2 024	-1 458	-2 880	1 283	11 443	23 525
Yritystoiminnan lainat 31.12.		0	20 000	68 000	99 381	86 580	73 590	60 400	47 000	38 000	29 000
Osuus maatalouden liikevaihdosta: lv		13 169	24 023	28 929	33 193	45 415	84 437	90 291	110 423	125 733	140 221
Koko talouden kassajäämä, %		-890 %	-62 %	4 %	-49 %	8 %	1 %	3 %	8 %	17 %	12 %
Maatalouden investoinnit (netto), %		5 %	5 %	109 %	126 %	16 %	5 %	5 %	5 %	9 %	5 %
Maatalouden menot, %		160 %	137 %	102 %	97 %	92 %	53 %	51 %	48 %	44 %	41 %

Maatalouden tulot		Sisällys	Ohjeet	Maksuvalmius	Verot	Lainat	Investoinnit	Grafiikka	Analyysointi	Lisätietoja	
	Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Maatalouden tulot yhteensä		13 169	24 023	28 929	33 193	45 415	84 437	90 291	110 423	125 733	140 221
muutos %			82 %	20 %	15 %	37 %	86 %	7 %	22 %	14 %	12 %
Maatalouden muut tulot yhteensä		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
muutos %			0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Maatalouden tulot											
Verollinen myynti, Yleinen		22%/23%									
Poistolehmien myynti		0	0	0	0	0	0	0	800	0	1 600
Vasikoiden myynti		0	0	0	0	0	16 900	18 200	18 200	18 200	18 200
Koneurakointitulot		3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850
Muut											
Yhteensä		3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	20 750	22 050	22 850	22 050	23 650
Verollinen myynti, Elintarvikkeet		17%/12%/13%									
Lihan myynti		0	4 760	9 520	11 900	16 660	23 800	26 180	40 460	52 360	61 880
Viljan myynti		2 250	4 500	2 250	0	0	0	0	0	0	0
Viljan myynti											
Muut											
Yhteensä		2 250	9 260	11 770	11 900	16 660	23 800	26 180	40 460	52 360	61 880
Verollinen myynti, Palvelut		8%/9%									
Majoituspalvelut											
Muut											
Yhteensä		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tuet											
		_(0%)									
Maidon pohjoinen tuki		0	54	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut kotieläintuet yhteensä											
Kasvinviljelyn tuet yhteensä		0	0	0	0	0					
Tukien arvioitu alenem.											
Aloittamisavustus											
Tilatuki		2 546	2 639	2 639	2 639	4 060	5 684	5 684	5 684	5 684	5 684
LFA		2 600	2 600	2 600	2 600	4 000	5 600	5 600	5 600	5 600	5 600
Ymp.		1 220	1 402	1 402	1 402	2 151	3 007	3 007	3 007	3 007	3 007
Kans. Kotieläintuki		357	1 500	3 000	5 344	7 144	12 498	13 642	16 174	18 284	19 972
Nuorten viljelijöiden tuki			468	468	468	720	1 008	1 008	1 008	1 008	1 008
Eu:n nautapalkkio		88	950	1 900	3 690	4 830	9 290	10 320	12 840	14 940	16 620
LFA lisäosa		258	1 300	1 300	1 300	2 000	2 800	2 800	2 800	2 800	2 800
Muut											
Yhteensä		7 069	10 913	13 309	17 443	24 905	39 887	42 061	47 113	51 323	54 691

TULOERITTELY 1/2

Lihan myynti										
määrä 1	340	340	340	340	340	340	340	340	340	340
määrä 2	0	2	4	5	7	10	11	17	22	26
hinta	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
Yhteensä	0	4 760	9 520	11 900	16 660	23 800	26 180	40 460	52 360	61 880
Poistolehmien myynti										
määrä 1								1,00		2,00
määrä 2	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
hinta	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00
Yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	800	0	1 600
Vasikoiden myynti										
määrä 1					0,00	13,00	14,00	14,00	14,00	14,00
määrä 2	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
hinta	1 300,00	1 300,00	1 300,00	1 300,00	1 300,00	1 300,00	1 300,00	1 300,00	1 300,00	1 300,00
Yhteensä	0	0	0	0	0	16 900	18 200	18 200	18 200	18 200
Viljan myynti										
määrä 1	15	30	15							
määrä 2	1,00	1,00	1,00							
hinta	150,00	150,00	150,00							
Yhteensä	2 250	4 500	2 250	0	0	0	0	0	0	0
Koneurakointitulot										
määrä 1	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70
määrä 2	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
hinta	55,00	55,00	55,00	55,00	55,00	55,00	55,00	55,00	55,00	55,00
Yhteensä	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850
määrä 1										
määrä 2										
hinta										
Yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

TULOERITTELY 2/2

Emolehmä										
määrä 1		5	10	15	21	29	30	30	30	30
määrä 2										
hinta										
Yhteensä	0	5	10	15	21	29	30	30	30	30
Hieho										
määrä 1	5	5	2	2	2					
määrä 2			4,00	6,00	10,00	13,00	14,00	14,00	14,00	14,00
hinta										
Yhteensä	5	5	6	8	12	13	14	14	14	14
Sonni kasvavat										
määrä 1	2	2	5	5	7	9	12	13	14	15
määrä 2			4,00	6,00	10,00	13,00	14,00	14,00	14,00	14,00
hinta										
Yhteensä	2	2	9	11	17	22	26	27	28	29
Sonnit yhteensä										
määrä 1										
määrä 2										
hinta										
Yhteensä	2	4	13	22	37	50	65	75	81	84
Sonni teuraskypsät										
määrä 1										
määrä 2										
hinta										
Yhteensä	0	0	0	2	2	9	11	17	22	26
Eläinmäärä yhteensä										
määrä 1										
määrä 2										
hinta										
Yhteensä	7	14	29	45	70	79	95	105	111	114

Maatalouden menot (ei investointeja)			Sisälllys	Ohjeet	Maksuvalmius	Verot	Lainat	Investoinnit	Grafiikka	Analysointi	Lisätietoja
	Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Maatalouden menot yhteensä		21 122	32 816	29 364	32 303	41 817	44 613	46 337	52 992	54 766	57 884
muutos %			55 %	-11 %	10 %	29 %	7 %	4 %	14 %	3 %	6 %
Maatalouden menot											
Palkkausmenot		(0%)									
Perheenjäs. maks. palkka											
Vieraan työvoiman palkka											
Muut											
Yhteensä		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alv väh.kelp. ostot, Yleinen		22%/23%									
Kotieläinten ostot		7 000	10 500	10 500	10 500	13 500	9 900	13 200	14 300	15 400	16 500
Muut kotieläintal. menot		2 116	5 716	2 116	2 116	2 116	7 116	2 116	2 116	2 116	2 116
Lannoitteet		440	880	880	880	1 320	1 320	1 320	1 760	1 760	1 760
Kalkit		0	1 600	0	0	1 600	0	0	1 600	0	0
Siemenet		960	960	0	0	480	0	0	480	0	0
Kasvinsuojelu		180	360	180	540	180	180	360	180	180	180
Poltto- ja voiteluaineet		924	1 200	1 200	1 200	1 800	1 800	1 800	1 920	2 040	2 160
Sähkömenot		464	500	500	600	600	700	700	800	800	900
Koneiden vuokramenot		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kunnossapito ja pienkalusto		1 618	1 659	1 659	1 659	1 659	1 800	1 800	2 000	2 100	2 200
Rakennusten ja ojen kp		1 056	845	845	845	845	845	845	845	845	845
ATK, kirjanpito yms.		300	300	300	300	300	300	300	300	300	300
Puhelinkulut		250	250	250	250	260	260	270	300	300	310
Paalaurakointi		1 350	2 250	3 600	4 500	5 850	6 750	7 650	9 000	9 900	10 350
Kuivikkeet		134	400	400	500	500	600	700	800	800	800
Hiehojen kasvatusmaksu											
Siemennys											
Muut		1 000	1 000	2 000	3 000	4 000	5 000	6 000	7 000	8 000	9 000
Yhteensä		17 792	28 420	24 430	26 890	35 010	36 571	37 061	43 401	44 541	47 421
Alv väh.kelp. ostot, Elint.+Palvelut		17%/8%,12%/13%/9%									
Rehujen ostot		350	350	350	436	1 250	1 267	1 764	1 550	1 361	1 267
Kivennäinen		144	288	360	480	600	600	600	720	720	720
Rehujen säilöntäaineet		410	683	1 092	1 365	1 775	2 048	2 321	2 730	3 003	3 140
Vesi											
Sorkanhoito		95	133	190	190	190	190	285	285	285	380
Kylvösiem., kun alv 17%/12%/13%											
Eläinlääkintä, alv 8%/9%		100	100	100	100	150	150	150	150	200	300
Muut alv 17%/12%/13%											
Yhteensä		1 099	1 554	2 092	2 571	3 965	4 255	5 120	5 435	5 569	5 807
Muut maatalouden menot		(0%)									
Lomitus		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Peltovuokrat		150	150	150	150	150	1 050	1 050	1 050	1 050	1 050
Myel ja Mata		536	536	536	536	536	536	536	536	536	536
Koulutus		45					45				
Jäsenmaksut											
Ammattilehdet											
Vakuutusmaksut		930	1 586	1 586	1 586	1 586	1 586	2 000	2 000	2 500	2 500
Työntekijöiden vakuutukset											
Tieyksikkömaksu		370	370	370	370	370	370	370	370	370	370
Ajoneuvovero											
Kiinteistövero		200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Muut											
Yhteensä		2 231	2 842	2 842	2 842	2 842	3 787	4 156	4 156	4 656	4 656

MENOERITTELY 3/3

Kivennäinen											
määrä 1	12,00	24,00	30,00	40,00	50,00	50,00	50,00	60,00	60,00	60,00	
määrä 2	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
hinta	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	
Yhteensä	144	288	360	480	600	600	600	720	720	720	
Rehujen säilöntäaine											
määrä 1	315,00	525,00	840,00	1 050,00	1 365,00	1 575,00	1 785,00	2 100,00	2 310,00	2 415,00	
määrä 2	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
hinta	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	
Yhteensä	410	683	1 092	1 365	1 775	2 048	2 321	2 730	3 003	3 140	
Paalausurakointi											
määrä 1	3,00	5,00	8,00	10,00	13,00	15,00	17,00	20,00	22,00	23,00	
määrä 2	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	
hinta	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	
Yhteensä	1 350	2 250	3 600	4 500	5 850	6 750	7 650	9 000	9 900	10 350	
Paalien määrä yhteensä											
määrä 1	90,00	150,00	240,00	300,00	390,00	450,00	510,00	600,00	660,00	690,00	
määrä 2											
hinta											
Yhteensä	90	150	240	300	390	450	510	600	660	690	
Eläimien tarvitsema paalimäärä											
määrä 1	48,00	96,00	198,86	308,57	480,00	541,71	651,43	720,00	761,14	781,71	
määrä 2											
hinta											
Yhteensä	48	96	199	309	480	542	651	720	761	782	
Ostettavat rehupaalit											
määrä 1	-42,00	-54,00	-41,14	8,57	90,00	91,71	141,43	120,00	101,14	91,71	
määrä 2											
hinta											
Yhteensä	-42	-54	-41	9	90	92	141	120	101	92	

Metsätalouden tulot-menot		Sisällys	Ohjeet	Maksuvalmius	Verot	Lainat	Investoinnit	Grafiikka	Analysointi	Lisätietoja
 Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Metsä tulot-menot yhteensä	-281	-281	10 005	-281	22 042	-281	-281	-281	-281	-281
muutos %		0 %	-3660 %	-103 %	-7944 %	-101 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Metsä tulot-menot ERITTELY

Metsätalouden tulot										
Puun myynti (22%/23%)			13 046		21 743					
Kuvion 6 harvennus					1 840					
Metsätalouden tulot (0%)										
Korko- ja rahoitustulot										
Metsätalouden tulot yhteensä	0	0	13 046	0	23 583	0	0	0	0	0

Metsätalouden menot										
Menot (22%/23%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Pienkalusto	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Metsänhoitomaksu	81	81	81	81	81	81	81	81	81	81
Kuvion 6 harvennus					1 260					
Kuvioiden 5 ja 7 alaharvennus			1 500							
Taimikon hoito			1 260							
Metsätalouden menot (0%)										
Metsätalouden menot yhteensä	281	281	3 041	281	1 541	281	281	281	281	281

"Uudet lainat"		Sisällys	Ohjeet	Maksuvalmius	Verot	Lainat	Investoinnit	Grafiikka	Analysointi	Lisätietoja	
	Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Lainat yhteensä vuoden lopussa		0	20 000	68 000	99 381	86 580	73 590	60 400	47 000	38 000	29 000
muutos %			-	-	46 %	-13 %	-15 %	-18 %	-22 %	-19 %	-24 %
Lyhennykset yhteensä		0	0	2 000	8 619	12 800	12 990	13 190	13 400	9 000	9 000
muutos %			0 %	-	-	49 %	1 %	2 %	2 %	-33 %	0 %
Korot yhteensä		0	0	800	2 920	4 139	3 589	3 029	2 460	1 880	1 520
muutos %			0 %	-	-	42 %	-13 %	-16 %	-19 %	-24 %	-19 %
Lainan nostot		0	20 000	50 000	40 000	0	0	0	0	0	0
muutos %			0%	-	-20 %	-100 %	0%	0%	0%	0%	0%
Maatalouden lainat											
Laina 16 (tasaerälyhennys)	Laina otetaan vuonna	2 012		Korko	4,0 %						
Makuukatos	Lainaa otetaan (€)	30 000		Laina-aika	10 vuotta						
Pääoma vuoden alussa		0	0	0	30 000	27 000	24 000	21 000	18 000	15 000	12 000
Korot €/vuosi		0	0	0	1 200	1 080	960	840	720	600	480
Lyhennys €/vuosi		0	0	0	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Korjaa lyhennys											
Pääoma vuoden lopussa		0	0	30 000	27 000	24 000	21 000	18 000	15 000	12 000	9 000
Laina 17 (tasaerälyhennys)	Laina otetaan vuonna	2 013		Korko	4,0 %						
Pellon hankinta	Lainaa otetaan (€)	40 000		Laina-aika	10 vuotta						
Pääoma vuoden alussa		0	0	0	40 000	36 000	32 000	28 000	24 000	20 000	20 000
Korot €/vuosi		0	0	0	1 600	1 440	1 280	1 120	960	800	800
Lyhennys €/vuosi		0	0	0	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Korjaa lyhennys											
Pääoma vuoden lopussa		0	0	0	40 000	36 000	32 000	28 000	24 000	20 000	16 000
Laina 18 (tasaerälyhennys)	Laina otetaan vuonna	2 011		Korko	4,0 %						
Eläimien ostoon	Lainaa otetaan (€)	20 000		Laina-aika	10 vuotta						
Pääoma vuoden alussa		0	20 000	18 000	16 000	14 000	12 000	10 000	8 000	6 000	6 000
Korot €/vuosi		0	0	800	720	640	560	480	400	320	240
Lyhennys €/vuosi		0	0	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Korjaa lyhennys											
Pääoma vuoden lopussa		0	20 000	18 000	16 000	14 000	12 000	10 000	8 000	6 000	4 000
Laina 19 (annuiteetti)	Laina otetaan vuonna	2 012		Korko	5,0 %						
Käyttölaina	Lainaa otetaan (€)	20 000		Laina-aika	5 vuotta						
Pääoma vuoden alussa		0	0	0	20 000	16 381	12 580	8 590	4 400	0	0
Annuiteetti €/vuosi		0	0	0	4 619	4 619	4 619	4 619	4 619	4 619	0
Korot €/vuosi		0	0	0	1 000	819	629	429	220	0	0
Lyhennys €/vuosi		0	0	0	3 619	3 800	3 990	4 190	4 400	0	0
Pääoma vuoden lopussa		0	0	20 000	16 381	12 580	8 590	4 400	0	0	0

Maatilan oikaistu tase

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
VASTAAVAA										
PYSYVÄT VASTAAVAT										
Aineettomat hyödykkeet										
Maitokiintiö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut aineettomat hyödykkeet										
Aineettomat hyödykkeet yht.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aineelliset hyödykkeet										
Maa-alueet	19 800	19 800	19 800	59 800	59 800	59 800	59 800	59 800	59 800	59 800
Rakennukset	6 368	5 986	33 827	31 797	29 889	28 096	26 410	24 825	23 336	21 936
Koneet	21 229	19 514	18 236	17 309	21 385	22 278	23 309	25 082	31 641	33 627
Salaojitukset	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pitkäaikaiset kasvustot										
Muut aineelliset hyödykkeet										
Aineelliset hyödykkeet yht.	47 397	45 300	71 863	108 906	111 074	110 173	109 519	109 708	114 777	115 363
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset										
Osakkeet ja osuudet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut sij. ja pitkäaik. saamiset										
Sij. ja pitkäaik. saamiset yht.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VAIHTUVAT VASTAAVAT										
Vaihto-omaisuus										
Aineet ja tarvikkeet	7 214	7 930	7 930	7 930	12 120	15 720	15 720	16 280	16 400	16 520
Keskeneräiset tuotteet										
Valmiit tuotteet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kotieläimet	0	3 360	6 720	8 400	11 760	16 800	18 480	28 560	36 960	43 680
Muu vaihto-omaisuus										
Maksetut ennakkomaksut										
Vaihto-omaisuus yhteensä	7 214	11 290	14 650	16 330	23 880	32 520	34 200	44 840	53 360	60 200
Lyhytaikaiset saamiset										
Myynti- ja tukisaamiset										
Lainasaamiset										
Arvonlisäverosaamiset	0	3 069	4 986	8 403	4 529	2 113	2 128	1 812	1 502	1 743
Muut saamiset										
Lyhytaik. saamiset yht.	0	3 069	4 986	8 403	4 529	2 113	2 128	1 812	1 502	1 743
Rahoitusarvopaperit										
Rahoitusarvopaperit										
Rahat ja pankkisaamiset										
Rahat ja pankkisaamiset	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VASTAAVAA YHTEENSÄ	54 611	59 659	91 499	133 639	139 483	144 806	145 847	156 360	169 639	177 306
VASTATTAVAA										
OMA PÄÄOMA										
Oma pääoma	54 611	39 659	23 499	34 259	52 902	71 217	85 447	109 360	131 639	148 306
VIERAS PÄÄOMA										
Pitkäaikainen vieras pääoma										
Pitkäaik. valtion&kt-lainat	0	18 000	59 381	86 580	73 590	60 400	47 000	38 000	29 000	29 000
Muut pitkäaikaiset velat										
Pitkäaik. vieras pääoma yht.	0	18 000	59 381	86 580	73 590	60 400	47 000	38 000	29 000	29 000
Lyhytaikainen vieras pääoma										
Valtion ja kt-lainojen lyhytaik.osuus	0	2 000	8 619	12 800	12 990	13 190	13 400	9 000	9 000	0
Muut korolliset lyhytaik. velat										
Saadut ennakot										
Ostovelat										
Arvonlisäverovelat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut lyhytaikaiset velat										
Lyhytaik. vieras pääoma yht.	0	2 000	8 619	12 800	12 990	13 190	13 400	9 000	9 000	0
Vieras pääoma yhteensä	0	20 000	68 000	99 381	86 580	73 590	60 400	47 000	38 000	29 000
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	54 611	59 659	91 499	133 639	139 483	144 806	145 847	156 360	169 639	177 306

Tuloslaskelma		Sisällys	Ohjeet	Maksuvalmius	Verot	Lainat	Investoinnit	Grafiikka	Analysointi	Lisätietoja
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
YRITTÄJÄNVOITTO	-19 336	-17 607	-11 544	-14 289	-10 886	20 972	12 870	29 443	34 366	43 376
muutos %		-9 %	-34 %	24 %	-24 %	-293 %	-39 %	-	17 %	26 %
Maatilan oikaistu tuloslaskelma										
Kotieläintuotot	0	4 760	9 520	11 900	16 660	40 700	44 380	59 460	70 560	81 680
Kasvinviljelytuotot	2 250	4 500	2 250	0	0	0	0	0	0	0
Muut myyntituotot	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850	3 850
Tuet	7 069	10 913	13 309	17 443	24 905	39 887	42 061	47 113	51 323	54 691
LIKEVAIHTO	13 169	24 023	28 929	33 193	45 415	84 437	90 291	110 423	125 733	140 221
Tuotevar. ja EPO:n muutos		3 360	3 360	1 680	3 360	5 040	1 680	10 080	8 400	6 720
Myynti- ja tukisaam. muutos		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saatujen ennakoiden muutos		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sisäiset siirrot										
Muut tuotot										
KOKONAISTUOTTO	13 169	27 383	32 289	34 873	48 775	89 477	91 971	120 503	134 133	146 941
Aine- ja tarvikeostot	-17 368	-28 576	-25 124	-28 063	-37 577	-39 332	-40 642	-47 097	-48 271	-51 289
Aine- ja tarvikevarast. ym. muutos		716	0	0	4 190	3 600	0	560	120	120
Ostovelkojen muutos		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ulkopuoliset palvelut										
Henkilöstökulut	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yrittäjäperh. palkkavaatimus	-5 074	-7 610	-7 610	-7 610	-10 147	-15 221	-20 294	-25 368	-30 441	-30 441
Vuokratkulut	-150	-150	-150	-150	-150	-1 050	-1 050	-1 050	-1 050	-1 050
Vakuutuskuulut	-930	-1 586	-1 586	-1 586	-1 586	-1 586	-2 000	-2 000	-2 500	-2 500
Kunnossapitokulut	-2 674	-2 504	-2 504	-2 504	-2 504	-2 645	-2 645	-2 845	-2 945	-3 045
Muut maatalouden kulut										
KÄYTTÖKATE	-13 026	-12 326	-4 685	-5 040	1 002	33 244	25 340	42 704	49 046	58 736
Rakennuspoistot	-406	-382	-2 159	-2 030	-1 908	-1 793	-1 686	-1 585	-1 490	-1 400
Konepoistot	-3 172	-2 916	-2 725	-2 586	-3 195	-3 329	-3 483	-3 748	-4 728	-5 025
Muut poistot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
LIIKETULOS	-16 605	-15 624	-9 569	-9 656	-4 102	28 122	20 171	37 371	42 828	52 311
Korko- ja rahoitustuotot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Korkokulut ja muut rahoituskulut	0	0	-800	-2 920	-4 139	-3 589	-3 029	-2 460	-1 880	-1 520
NETTOTULOS	-16 605	-15 624	-10 369	-12 576	-8 241	24 533	17 142	34 911	40 948	50 791
Oman pääoman korkovaatimus	-2 731	-1 983	-1 175	-1 713	-2 645	-3 561	-4 272	-5 468	-6 582	-7 415
YRITTÄJÄNVOITTO	-19 336	-17 607	-11 544	-14 289	-10 886	20 972	12 870	29 443	34 366	43 376

Tunnusluvut		Sisällys	Ohjeet	Maksuvalmius	Verot	Lainat	Investoinnit	Grafiikka	Analysointi	Lisätietoja
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kannattavuuskerroin	-1,48	-0,84	-0,31	-0,53	0,15	2,12	1,52	1,95	1,93	2,15
muutos %		-43 %	-62 %	70 %	-128 %	-	-28 %	28 %	-1 %	11 %
Yrittäjänvoitto	-19 336	-17 607	-11 544	-14 289	-10 886	20 972	12 870	29 443	34 366	43 376
+ Palkkavaatimus	5 074	7 610	7 610	7 610	10 147	15 221	20 294	25 368	30 441	30 441
+ Korkovaatimus	2 731	1 983	1 175	1 713	2 645	3 561	4 272	5 468	6 582	7 415
= Yrittäjätulo	-11 532	-8 014	-2 759	-4 966	1 906	39 753	37 436	60 278	71 389	81 232
Kannattavuuskerroin	-1,48	-0,84	-0,31	-0,53	0,15	2,12	1,52	1,95	1,93	2,15
Työn tuotto	-20,54	-11,61	-4,37	-7,40	2,07	29,42	21,18	27,17	26,80	29,83
Pääoman tuotto	-7,39 %	-4,18 %	-1,57 %	-2,66 %	0,75 %	10,58 %	7,62 %	9,77 %	9,64 %	10,73 %
Yrittäjätulo	-11 532	-8 014	-2 759	-4 966	1 906	39 753	37 436	60 278	71 389	81 232
- Korkovaatimus	2 731	1 983	1 175	1 713	2 645	3 561	4 272	5 468	6 582	7 415
= Työansio	-14 262	-9 997	-3 934	-6 679	-739	36 192	33 164	54 811	64 807	73 817
Työtunnit	365	548	548	548	730	1 095	1 460	1 825	2 190	2 190
= Työtuntiansio	-39,07	-18,26	-7,19	-12,20	-1,01	33,05	22,71	30,03	29,59	33,71
Oma pääoma	54 611	39 659	23 499	34 259	52 902	71 217	85 447	109 360	131 639	148 306
Koko pääoma yhteensä	54 611	59 659	91 499	133 639	139 483	144 806	145 847	156 360	169 639	177 306
= Omavaraisuusaste	100,00 %	66,48 %	25,68 %	25,64 %	37,93 %	49,18 %	58,59 %	69,94 %	77,60 %	83,64 %
Korvaus koko pääomalle		-16 115	-12 597	-9 613	-6 879	12 010	24 147	28 771	40 100	47 570
Pääoma tilikautena		57 135	75 579	112 569	136 561	142 144	145 327	151 103	162 999	173 472
= Kokonaispääoman tuotto-%		-28,20 %	-16,67 %	-8,54 %	-5,04 %	8,45 %	16,62 %	19,04 %	24,60 %	27,42 %

Yksityistalouden tulot ja menot		Sisällys	Ohjeet	Maksuvalmius	Verot	Lainat	Investoinnit	Grafiikka	Analysointi	Lisätietoja
 Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Yksityistalouden tulot yhteensä	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	20 000	20 000	20 000	0
muutos %		0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	-43 %	0 %	0 %	-100 %
Yksityistalouden menot yhteensä	134 200	20 200	20 200	20 200	20 300	20 300	20 300	20 300	20 300	20 300
muutos %		-85 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Yksityistal. lainojen korot	0	4 800	4 560	4 320	4 080	3 840	3 600	3 360	3 120	2 880
Yksityistal. lainojen lyhennykset	0	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Yksityistal. lainojen nostot	120 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Yksityistal. tulot-menot ERITTELY

Yksityistalouden tulot										
Palkkatulot	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	20 000	20 000	20 000	
Kokouspalkkiot										
Muut										
Yksityistalouden tulot yhteensä	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	20 000	20 000	20 000	0

Yksityistalouden menot										
Asuminen	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
Ruoka	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Harrastukset	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Auto	4 800	4 800	4 800	4 800	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400
Vaatteet	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Muut	1 500	1 500	1 500	1 500	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Asunto osto	114 000									
Yksityistalouden menot yhteensä	134 200	20 200	20 200	20 200	20 300	20 300	20 300	20 300	20 300	20 300

Yksityistalouden lainat

Laina 28 (tasaerälyhennys)	Laina otetaan vuonna	2 010	Korko	4,0 %	Lainan eräpäivä joka kuukauden 8. päivä.					
Asuntolaina	Lainaa otetaan (€)	120 000	Laina-aika	20 vuotta						
Pääoma woden alussa		120 000		108 000	102 000	96 000	90 000	84 000	78 000	72 000
Korot €/vuosi	0	4 800	4 560	4 320	4 080	3 840	3 600	3 360	3 120	2 880
Lyhennys €/vuosi	0	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Pääoma woden lopussa	120 000	114 000	108 000	102 000	96 000	90 000	84 000	78 000	72 000	66 000